

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de toegepaste economische
wetenschappen

Masterthesis

Vrijwillige rapportering volgens IFRS: een stand van zaken bij de Belgische bedrijven

Nina Van Orshaegen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste economische wetenschappen,
afstudeerrichting accountancy en financiering

PROMOTOR :

Prof. dr. Nadine LYBAERT

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be

Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2017
2018

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de toegepaste economische
wetenschappen

Masterthesis

Vrijwillige rapportering volgens IFRS: een stand van zaken bij de Belgische bedrijven

Nina Van Orshaegen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste economische wetenschappen,
afstudeerrichting accountancy en financiering

PROMOTOR :

Prof. dr. Nadine LYBAERT

Woord vooraf

Deze masterproef wordt voorgedragen voor het behalen van het diploma Toegepaste Economische Wetenschappen in accountancy en financiering aan de Universiteit Hasselt. Verschillende mensen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze masterproef. Hen wil ik hier dan ook bedanken.

Ten eerste is er mijn promotor, prof. dr. N. Lybaert. Zij heeft mij gedurende het hele proces bijgestaan met nuttige ideeën, raad en kritiek om ervoor te zorgen dat deze masterproef zorgvuldig werd opgesteld.

Vervolgens wil ik ook graag mijn ouders, mijn vriend en mijn vriendinnen bedanken voor de steun en het medeleven tijdens de ontwikkeling van deze masterproef. Zonder deze steun was het mij nooit gelukt om deze masterproef te kunnen voltooien. Tot slot wil ik graag alle geïnterviewde bedanken voor hun tijd en voor hun deskundige antwoorden: Judith Stout, Hannes Poelmans, financiële manager familiebedrijf, Kris Coenegrachts en Frederick Jonckheere.

Samenvatting

Ondernemingen handelen steeds meer internationaal, onder andere omdat grondstoffen goedkoper of kwalitatiever zijn in het buitenland of omdat concurrenten internationaal handeldrijven. Het internationaal handel voeren is veel makkelijker geworden sinds de opkomst van het internet. Informatie is veel vrijer en sneller beschikbaar voor bedrijven. Hierdoor hebben bedrijven meer behoefte gekregen aan cijfers die vergelijkbaar zijn over de landsgrenzen heen en die opgebouwd zijn volgens dezelfde standaard. De *International Accounting Standards Board*, IASB, had deze behoefte van bedrijven in de gaten gekregen waardoor ze gestart zijn met het ontwikkelen van een uniforme boekhoudstandaard. Hieruit zijn de *International Financial Reporting Standards*, IFRS, voortgekomen. Vanaf 1 januari 2005 werden binnen de Europese Unie beursgenoteerde ondernemingen verplicht om IFRS toe te passen in hun financiële rapportering. Enkel beursgenoteerde ondernemingen worden verplicht door de Europese Unie om deze standaarden toe te passen, voor niet-beursgenoteerde ondernemingen is er geen duidelijke richtlijn. België heeft ervoor gekozen om niet-beursgenoteerde ondernemingen toe te laten om IFRS toe te passen in hun geconsolideerde jaarrekening. Het is voor deze bedrijven een vrijwillige keuze maar eens deze optie wordt gekozen kan men niet meer terug naar BGAAP. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat er positieve gevolgen zijn verbonden aan de toepassing van IFRS in de financiële rapportering. Toch kiest maar een beperkt aantal bedrijven in België ervoor om IFRS vrijwillig te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Deze masterproef tracht na te gaan welke de belangrijkste redenen zijn achter de beperkte keuze voor vrijwillige IFRS-implementatie.

Het eerste hoofdstuk omvat de beschrijving van het praktijkprobleem. Na de situering van dit probleem wordt een centrale onderzoeksvraag geformuleerd met bijbehorende deelvragen. Ten slotte wordt de werkwijze besproken waarop de informatie verzameld wordt en welke methodologische principes worden toegepast. Er wordt zowel geopteerd voor een literatuurstudie als voor een praktijkonderzoek. Het praktijkonderzoek bestaat uit drie verschillende delen namelijk een enquête, diepte-interviews met bedrijven en diepte-interviews met auditors. Dit praktijkonderzoek maakt het mogelijk om de gevonden informatie in de literatuur te toetsen aan de werkelijkheid ervaren door bedrijven en auditors.

In het tweede hoofdstuk worden de *International Financial Reporting Standards*, IFRS, uitgebreid besproken. Ten eerste wordt het ontstaan van deze standaarden gekaderd. Vervolgens wordt het doel van de standaarden toegelicht. Daarna worden de belangrijkste verschillen tussen de BGAAP-standaarden en de IFRS-standaarden besproken. Het begrijpen van de belangrijkste verschillen is nodig omdat bedrijven in België nog steeds hun enkelvoudige jaarrekening moeten opstellen volgens BGAAP. De resultaten bij een jaarrekening volgens BGAAP of een jaarrekening volgens IFRS kunnen sterk verschillen. Indien de verschillen tussen de twee standaarden niet gekend zijn kan de vergelijking tussen de twee jaarrekening moeilijk worden gemaakt. Ten slotte wordt de wetgeving omtrent de toepassing van IFRS besproken. Zoals eerder aangehaald is IFRS sinds 1 januari 2005 verplicht voor beursgenoteerde ondernemingen in de Europese Unie. In de jaren

daarop worden nog tal van bedrijfsgroepen toegevoegd die verplicht worden om IFRS toe te passen zoals kredietinstellingen.

In het derde hoofdstuk worden de determinanten voor vrijwillige toepassing van IFRS gevonden in de literatuur besproken. In de literatuur werden 17 positieve gevolgen gevonden maar ook 8 negatieve gevolgen verbonden aan de toepassing van IFRS. De gevonden gevolgen worden ingedeeld in zes verschillende categorieën aan de hand van de pijlers die belangrijk waren voor de IASB bij de ontwikkeling van de standaarden. De zes categorieën zijn: kwaliteit, harmonisatie, kosten, liquide kapitaalmarkt, imago en onderschatting impact.

Het vierde hoofdstuk bevat het eerste deel van het praktijkonderzoek. De enquête ingevuld door bedrijven die ervoor hebben gekozen om IFRS vrijwillig te implementeren. Met deze enquête wordt getracht om de determinanten te bepalen die van belang zijn bij de vrijwillige toepassing van IFRS. Ten eerste wordt de evolutie van vrijwillige IFRS-implementatie in België besproken van 2004 tot en met 2015. Daarna worden de onderzoeksopzet en steekproef van de enquête toegelicht. De enquête werd verstuurd naar de 117 bedrijven die ervoor hebben gekozen om IFRS vrijwillig te implementeren in België in 2015. Uit de enquête kwam voort dat de verplichting door de moedermaatschappij de belangrijkste determinant is bij de keuze voor vrijwillige IFRS-implementatie. Ook internationale harmonisatie, nuttigere informatie en betere vergelijkbaarheid zijn belangrijke determinanten bij de keuze.

Het tweede deel van het praktijkonderzoek omvat de zoektocht naar de determinanten waarom niet-beursgenoteerde bedrijven ervoor kiezen om IFRS niet vrijwillig te gaan implementeren. Deze determinanten worden achterhaald door middel van diepte-interviews bij niet-beursgenoteerde bedrijven die nog steeds volgens BGAAP rapporteren. Uit de interviews blijkt dat de complexiteit en de bijkomende toelichtingen, de belangrijkste redenen zijn waarom niet-beursgenoteerde bedrijven IFRS niet willen implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Twee van de drie geïnterviewde bedrijven hadden vooral een probleem met de verplichting tot segment rapportering. Hierdoor krijgen concurrenten en externen zeer veel belangrijke informatie ter beschikking.

Het laatste deel van het praktijkonderzoek richt zich tot de auditwereld. Meer bepaald tot de kijk van auditors op de vrijwillige implementatie van IFRS. Door middel van diepte-interviews met auditors wordt de kijk op vrijwillige implementatie van IFRS achterhaald. Uit deze interviews blijkt dat auditors positief staan tegenover IFRS voor grote beursgenoteerde bedrijven zoals multinationals. Voor KMO's en niet-beursgenoteerde bedrijven raden ze IFRS echter niet aan, omwille van de hoge kost en complexiteit verbonden aan de standaarden.

Het laatste hoofdstuk omvat een algemene conclusie waarin wordt getracht om een antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag. De literatuurstudie en het praktijkonderzoek worden gebruikt om een antwoord te formuleren op de centrale onderzoeksvraag. Tot slot wordt een alternatief voor IFRS besproken. Eerst worden de kenmerken van de ideale boekhoudstandaard volgens de geïnterviewde bedrijven gebundeld. Deze kenmerken komen overeen met de

tekortkomingen die zowel IFRS als BGAAP momenteel hebben. Uit de interviews kwam voort dat de belangrijkste kenmerken vergelijkbaarheid, duidelijkheid en praktijkgerichtheid zijn. Vervolgens wordt er kort ingegaan op een mogelijke IFRS-lightversie die werd voorgesteld door een van de auditors. Deze mogelijke lightversie werd voorgesteld aan de geïnterviewde bedrijven en de andere auditor als alternatief voor de volledig IFRS-standaard.

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	1
Samenvatting.....	1
Hoofdstuk 1: Probleemstelling	1
1.1 Probleemstelling	1
1.2 Onderzoeksvraag.....	2
1.2.1 Afleiding van de deelvragen.....	2
1.3 Onderzoeksopzet.....	4
Hoofdstuk 2: International Financial Reporting Standards.....	5
2.1 Ontstaan IFRS	5
2.2 Doel IFRS	7
2.3 Belangrijkste verschillen BGAAP en IFRS.....	7
2.4 Wetgeving omtrent toepassing IFRS	9
Hoofdstuk 3: Determinanten voor vrijwillige toepassing IFRS volgens de literatuur.....	11
3.1 Kwaliteit.....	11
3.2 Harmonisatie.....	14
3.3 Kosten.....	15
3.4 Liquide kapitaalmarkt	16
3.5 Imago.....	17
3.6 Onderschatten impact.....	17
3.7 Opsomming positieve en negatieve gevolgen IFRS.....	18
Hoofdstuk 4: Determinanten voor de vrijwillige toepassing van IFRS volgens bedrijven	21
4.1 Vrijwillige implementatie IFRS in België.....	21
4.2 Onderzoeksopzet en steekproef.....	22
4.3 Resultaten.....	23
4.3.1 Mogelijke determinanten vrijwillige toepassing IFRS	25
4.3.2 Belangrijke determinanten vrijwillige toepassing IFRS.....	27
4.3.3 Belangrijkste determinant vrijwillige toepassing IFRS	28
4.3.4 Determinanten zonder de verplichting door de moeder	28
Hoofdstuk 5: Determinanten tegen de vrijwillige toepassing van IFRS volgens bedrijven	31
5.1 Onderzoeksopzet.....	31
5.2 Familiebedrijf	32

5.3 Cegeka.....	34
5.4 Groep Kerkstoel.....	36
5.5 Algemene conclusie interviews bedrijven.....	37
Hoofdstuk 6: Redenen om IFRS niet vrijwillig toe te passen volgens de auditwereld.....	39
6.1 Deloitte.....	39
6.2 EY.....	40
6.3 Algemene conclusie interviews auditors.....	43
Hoofdstuk 7: Besluit.....	45
7.1 Conclusies literatuurstudie en praktijkonderzoek.....	45
7.2 Alternatief voor IFRS.....	47
7.2.1 De wens naar praktijkgerichtheid.....	47
7.2.2 IFRS-light als oplossing?.....	48
Literatuurlijst.....	51
Wetteksten en IAS/IFRS-standaarden.....	53
Bijlagen.....	54
Bijlage 1: Enquête.....	54
Bijlage 2: Interview vragen auditors.....	58
Bijlage 3: Interview vragen bedrijven.....	58

Hoofdstuk 1: Probleemstelling

In sectie 1.1 wordt het praktijkprobleem besproken en gesitueerd. Vervolgens wordt het onderzoeksdoel besproken en een centrale onderzoeksvraag geformuleerd, aan de hand daarvan worden enkele deelvragen opgemaakt. Na de formulering van de deelvragen wordt de onderzoeksopzet toegelicht in sectie 1.3 met daarbij de keuze en verantwoording van de onderzoeksstrategie.

1.1 Probleemstelling

Sinds 1 januari 2005 zijn Europese beursgenoteerde bedrijven verplicht om IFRS toe te passen in hun geconsolideerde jaarrekening. Daarna werden ook banken en andere kredietinstellingen in België verplicht om IFRS te implementeren. Vanaf 2007 worden ook openbare vastgoedbeveks verplicht om IFRS toe te passen in hun enkelvoudige jaarrekening. Niet-beursgenoteerde bedrijven hebben dan weer de optie om vrijwillig IFRS te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Indien ze hiervoor opteren kunnen ze deze keuze niet ongedaan maken in de toekomst. De IFRS-standaarden werden ontwikkeld door de IASB om een hogere vergelijkbaarheid en transparantie van de financiële rapportering te verkrijgen binnen de Europese Gemeenschap. Ook gelooft de IASB dat dit zal leiden tot een hogere kwaliteit van de cijfers waardoor ondernemingen makkelijker kapitaal kunnen verkrijgen bij de banken.

In het verleden werd er al onderzoek gedaan naar de vrijwillige overgang van niet-beursgenoteerde bedrijven naar IFRS. Onder meer Hindriks (2006) en Moranduzzo (2010) hebben hun masterproef gewijd aan de vrijwillige overgang naar IFRS. Hindriks heeft in zijn masterproef de meerwaarde van IFRS bij Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen bekeken aan de hand van een literatuurstudie en diepte-interviews. Moranduzzo heeft in haar masterproef onderzocht of de vrijwillige implementatie van IFRS wordt ingegeven door de voordelen toegewezen aan IFRS. Haar besluit was dat een vrijwillige overgang naar IFRS niet samenhangt met een verbetering van de geconsolideerde jaarrekening. Er zijn volgens haar dus geen voordelen qua rapportering verbonden aan de vrijwillige toepassing van IFRS. Beide masterproeven bespreken bondig de voor- en nadelen verbonden aan IFRS-implementatie. In de masterproeven worden als voordelen onder meer meer transparantie, sneller investeren in het buitenland, dalen rapporteringskost, makkelijker vergelijkbaar en hogere kwaliteit aangehaald. Enkele van de vernoemde nadelen in de masterproeven zijn dubbele standaard, hogere kosten, tijdsverspilling en hogere eisen van banken. Deze voor- en nadelen moeten worden afgewogen door niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Toch zijn er tot op heden maar een aantal bedrijven die ervoor kiezen om IFRS vrijwillig te implementeren. Het lijkt dus dat de meeste bedrijven meer nadelen dan voordelen zien in de vrijwillige implementatie van IFRS. In deze masterproef worden de determinanten die bijdragen aan de al dan niet keuze tot implementatie van IFRS achterhaald. Deze masterproef focust in het bijzonder op de redenen waarom bedrijven er niet voor kiezen om IFRS vrijwillig toe te passen.

1.2 Onderzoeksvraag

Het doel van deze masterproef is om de determinanten te bepalen waarom bedrijven ervoor kiezen om IFRS niet vrijwillig te implementeren. De centrale onderzoeksvraag van deze masterproef kan dan ook als volgt geformuleerd worden:

“Waarom kiezen zoveel bedrijven in België er niet voor om IFRS vrijwillig te gebruiken in hun financiële rapportering?”

Door middel van verschillende deelvragen wordt getracht om een antwoord te geven op deze centrale onderzoeksvraag.

1.2.1 Afleiding van de deelvragen

Vervolgens worden er deelvragen afgeleid van de centrale onderzoeksvraag. Deze deelvragen zullen helpen om een antwoord te vinden op de centrale onderzoeksvraag en om tot een besluit te kunnen komen.

Deelvraag 1: Wat kunnen we verstaan onder IFRS?

Ten eerste worden de *International Financial Reporting Standards*, beter bekend als IFRS, uitgelegd. Het ontstaan, de inhoud en de bedoeling van de IFRS-standaarden worden hier verder toegelicht. De IFRS-regelgeving wordt opgemaakt door de *International Accounting Standards Board*, IASB. De IASB is het autonome orgaan dat verantwoordelijk is voor het opzetten en beheren van de internationale standaarden inzake financiële rapportering. Het doel van de IASB is om één set van globale boekhoudstandaarden te creëren die door alle ondernemingen binnen de EU worden toegepast en die leiden tot een hogere transparantie en kwaliteit van de financiële rapportering. In juni 2002 werd door het Europese concilie van Ministers definitieve goedkeuring gegeven voor de verordening omtrent het verplicht toepassen van de IFRS-standaarden door beursgenoteerde ondernemingen. Deze verordening legt beursgenoteerde bedrijven de verplichting op om hun geconsolideerde jaarrekeningen vanaf het boekjaar dat begint op 1 januari 2005 op te stellen volgens de IFRS-standaarden.

Tot slot worden de belangrijkste verschillen tussen BGAAP en IFRS kort toegelicht. Er zijn een aantal duidelijke verschillen tussen deze twee standaarden die voor een sterke resultaatwijziging kunnen zorgen, het is dus nodig om deze verschillen te begrijpen. De toelichtingen en informatie weergegeven in de financiële rapportering moeten veel uitgebreider zijn onder de IFRS-regelgeving dan onder BGAAP. BGAAP voorziet dan weer vaste schema's voor balans, resultatenrekening en toelichting waaraan alle ondernemingen zich moeten houden. In het algemeen kan worden gesteld dat onder BGAAP meer vrijheid en mogelijkheden zijn bij het toepassen van de regelgeving dan bij de IFRS-standaarden. Hierbij is het haast onmogelijk om van de normen af te wijken.

Deelvraag 2: Determinanten voor vrijwillige IFRS-rapportering volgens de literatuur.

In de literatuur worden verschillende determinanten aangehaald voor de vrijwillige toepassing van de IFRS-regelgeving. Bont (2005) haalt in zijn publicatie volgende voordelen aan voor vrijwillige IFRS-rapportering door niet-beursgenoteerde bedrijven: imago, eventuele kostenreductie van financiële apparaat, transparante prestatiemeting tussen dochters, kans op lagere bancaire kosten en mogelijkheid om te blijven benchmarken. Toch moeten deze voordelen worden afgewogen tegen de mogelijke nadelen die samenhangen met IFRS-rapportering. Deze nadelen zijn onder andere: hoge kost, veel informatie vrijgeven die beschikbaar is voor concurrentie en afname van flexibiliteit.

Deze deelvraag gaat na welke de voor- en nadelen zijn verbonden aan IFRS-implementatie die worden aangehaald in de bestudeerde literatuur.

Deelvraag 3: Waarom kiezen bedrijven ervoor om IFRS-rapportering toe te passen?

Ten derde wordt de kijk van bedrijven op vrijwillige IFRS-rapportering onderzocht. Bedrijven die vrijwillig IFRS implementeren in hun jaarrekening moeten daar redenen voor hebben want zoals eerder gezegd zijn er ook een aantal nadelen verbonden aan IFRS. In België zijn er 117 bedrijven die ervoor hebben gekozen om IFRS vrijwillig te implementeren in 2015 aldus de gegevens van de Nationale Bank van België (Nationale Bank van België[NBB], z.j.). Wat zijn nu de belangrijkste redenen geweest bij deze 117 bedrijven om IFRS vrijwillig te gaan toepassen? Door middel van een enquête bij deze bedrijven tracht deze masterproef een antwoord te vinden op deze vraag.

Door deze deelvraag krijgen wij een beperkt inzicht in de belangrijkste redenen die bepalen waarom bedrijven ervoor kiezen om IFRS vrijwillig toe te passen.

Deelvraag 4: Waarom kiezen bedrijven ervoor om IFRS niet te implementeren?

Vervolgens wordt onderzocht waarom IFRS momenteel nog niet door veel bedrijven vrijwillig wordt geïmplementeerd. Door de jaren heen zijn er meer bedrijven die ervoor kiezen om volgens IFRS te rapporteren, maar deze evolutie is toch nog steeds niet zoals verwacht werd. In 2005 waren er dertien niet-beursgenoteerde bedrijven die vrijwillig IFRS-standaarden hebben toegepast, dit aantal steeg in 2015 naar 117 bedrijven (NBB, z.j.). Er zijn dus slechts 117 bedrijven in België die er vrijwillig voor kiezen om IFRS te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Dit is op zich zeer opvallend aangezien er toch veel meer bedrijven en groepen zijn in België maar die kiezen niet voor IFRS in hun jaarrekening. Ook opmerkelijk is de daling in vrijwillige IFRS-implementatie vanaf 2014. Dit wil dus zeggen dat er sinds 2014 minder bedrijven hebben gekozen om IFRS vrijwillig te implementeren. Hoe komt dat bedrijven het minder of niet aantrekkelijk vinden om IFRS vrijwillig te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening?

Aan de hand van diepte-interviews bij een aantal bedrijven die ervoor hebben gekozen om te rapporteren volgens BGAAP, gaan we proberen de redenen te achterhalen waarom bedrijven

BGAAP verkiezen boven IFRS. Ook wordt er bij hen getoetst naar welke de belangrijkste kenmerken zouden moeten zijn van de ideale boekhoudstandaard die over de hele wereld kan worden toegepast.

Deelvraag 5: De kijk van de auditwereld op de vrijwillige IFRS-implementatie door niet-beursgenoteerde bedrijven.

Tot slot wordt de kijk van de auditwereld onderzocht op de geringe toepassing van vrijwillige IFRS-rapportering. De auditors zijn verantwoordelijk voor het nakijken van de geconsolideerde jaarrekening van bedrijven. Ze komen dus continu in contact met zowel IFRS als BGAAP waardoor ze ervaring hebben met beide standaarden. De auditors kunnen uit eigen ervaring beoordelen welke standaard volgens hen het meest geschikt is voor niet-beursgenoteerde bedrijven. De betere kwaliteit die volgens een aantal onderzoeken verbonden is aan IFRS-implementatie kan worden getoetst bij de auditors.

De kijk van de auditwereld op IFRS zorgt ervoor dat een vergelijking tussen de inzichten van auditors enerzijds en de inzichten van bedrijven anderzijds op vrijwillige IFRS-implementatie kan worden gemaakt.

1.3 Onderzoeksopzet

De onderzoeksstrategie verschilt voor de verschillende deelvragen. Enkele deelvragen worden beantwoord door middel van enkel een literatuurstudie. Eén van de deelvragen wordt beantwoord door zowel een literatuurstudie als een enquête. De overige deelvragen worden beantwoord door middel van diepte-interviews.

Twee deelvragen worden beantwoord aan de hand van een literatuurstudie:

- Wat kunnen we verstaan onder IFRS; en
- Determinanten voor vrijwillige IFRS-rapportering volgens de literatuur.

Eén deelvraag wordt beantwoord door zowel een literatuurstudie als een enquête: Waarom kiezen bedrijven ervoor om IFRS-rapportering toe te passen?

De overige deelvragen worden beantwoord door middel van diepte-interviews met enerzijds bedrijven en anderzijds auditors:

- Waarom kiezen bedrijven ervoor om IFRS niet te implementeren; en
- De kijk van de auditwereld op de vrijwillige IFRS-implementatie door niet-beursgenoteerde bedrijven.

Hoofdstuk 2: International Financial Reporting

Standards

De *International Financial Reporting Standards*, IFRS, zijn het belangrijkste begrip in deze masterproef. In sectie 2.1 wordt het ontstaan van deze standaarden kort toegelicht. Daarna wordt het doel van IFRS besproken. In sectie 2.3 komen de belangrijkste verschillen tussen BGAAP en IFRS aan bod. Tot slot wordt in sectie 2.4 de wetgeving omtrent de toepassing van IFRS in Europa en België aangekaart.

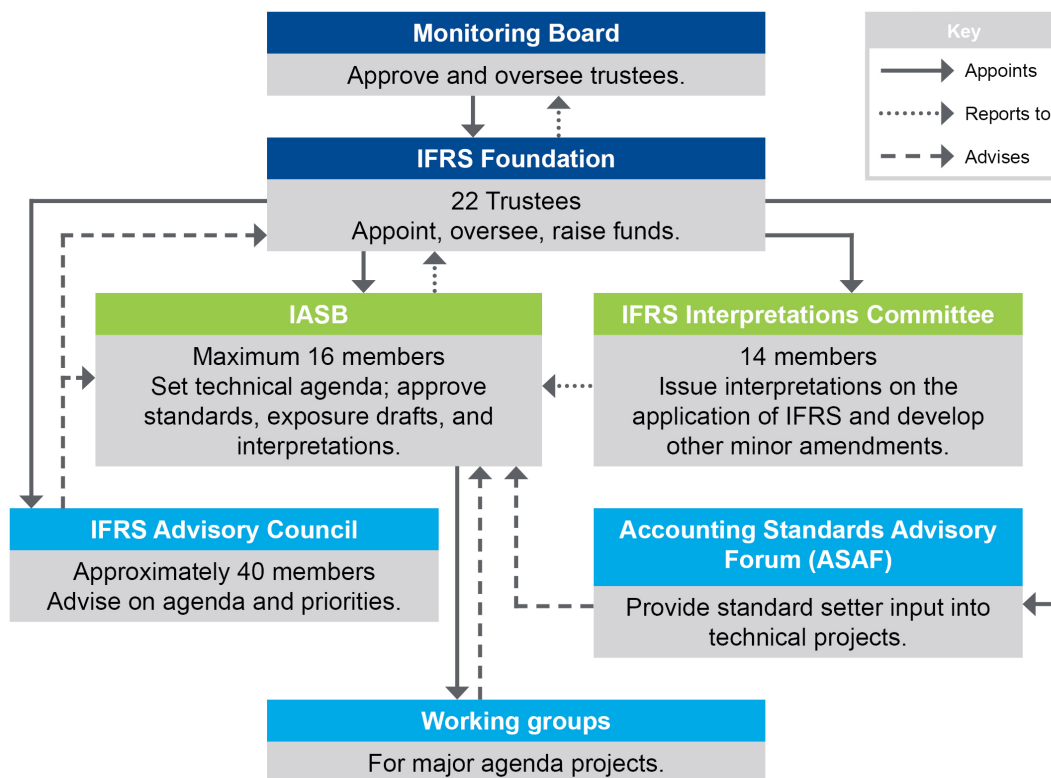
2.1 Ontstaan IFRS

Elk land heeft zijn eigen boekhoudstandaarden, wat ervoor zorgt dat er een hele resem aan verschillende boekhoudstandaarden zijn ontstaan door de jaren heen. De toenemende internationalisatie van het economische verkeer zorgde voor een behoefte aan één globale set boekhoudstandaarden. Uit deze behoefte komt in 1973 een samenwerking voort tussen de nationale boekhoudcommissies van verschillende landen zoals Japan, Duitsland, Verenigde Staten en Australië. Deze samenwerking leidt tot de oprichting van het IASC, *International Accounting Standards Committee* (About the International Accounting Standards Committee (IASC), z.j.). In de daaropvolgende jaren breidde de samenwerking uit door de toevoeging van andere landen. Het IASC was eerder een structuur dan een echt comité dat maandelijks of wekelijks bijeenkwam. De rol van het IASC bestond erin om te zorgen voor een harmonisatie van de wereld van nationale boekhoudstandaarden door de ontwikkeling van één globale set boekhoudstandaarden (About the International Accounting Standards Committee (IASC), z.j.).

De oprichting van de *International Federation of Accountants*, IFAC, in 1977 kon een groot gevaar zijn voor de afhankelijkheid van het IASC. De IFAC is de internationale federatie van accountants en vertegenwoordigt 2,5 miljoen boekhouders verspreid over 130 landen (International Federation of Accountants (IFAC), z.j.). Het IASC slaagde erin om onafhankelijk te blijven van de IFAC. Onderhandelingen tussen de *International Organization of Securities Commissions*, IOSCO, en het IASC zorgden ervoor dat het IASC eindelijk een duidelijke rol vond voor zijn standaarden. IOSCO had namelijk het concept ontwikkeld dat "welke regels ook gelden voor de beursintroductie van een bedrijf, er een gelijk minimumpakket aan regels moet zijn die alle beurzen zouden accepteren van buitenlandse bedrijven die hopen op een secundaire beursgang" (Epstein & Mirza, 2005). Anders gezegd ontwikkelde de IOSCO een behoefte aan regels of standaarden die konden worden gevolgd door bedrijven verspreid over de wereld zodat bedrijven zich ook op buitenlandse beurzen konden introduceren. De *International Accounting Standards*, IAS, waren hiervoor de geschikte oplossing. Toch heeft het nog tot 1995 geduurd vooraleer IOSCO deze standaarden heeft geaccepteerd (Epstein & Mirza, 2005).

In 1997 besloot het IASC dat er nood was aan verandering om zijn rol te kunnen blijven vervullen. Om te komen tot harmonisatie van de nationale boekhoudstandaarden en kwalitatieve globale boekhoudstandaarden moest het IASC van structuur veranderen. Hierdoor werd in 2001 de IASC

Foundation opgericht, later omgedoopt tot *IFRS Foundation*. De structuur van de *IFRS Foundation* wordt weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Structuur IFRS Foundation (Overview of the structure of the IFRS Foundation and IASB, z.j.)

Zoals te zien in de figuur werd tijdens de oprichting van de *Foundation* ook beslist om het IASC van naam te veranderen naar de IASB, *International Accounting Standards Board*. De IASB moest een onafhankelijke raad zijn waar boekhoudstandaarden werden ontwikkeld (*International Accounting Standards Board (IASB)*, z.j.). De rol van de IASB wordt als driedelig beschouwd:

1. Volledige discretie in het ontwikkelen en nastreven van de technische agenda van de *IFRS Foundation*, onderworpen aan bepaalde consultaties met de 22 *trustees* van de *Foundation* en het publiek;
2. Het opstellen en uitgeven van IFRS-standaarden en het naar buiten brengen van proefversies;
3. Het goedkeuren en uitgeven van interpretaties ontwikkeld door het *IFRS Interpretations Committee* (*International Accounting Standards Board (IASB)*, z.j.).

De *IFRS Foundation* zorgt voor het toezicht, de werking en de structuur van de IASB. De *Monitoring Board* overziet dan weer de werking van de *IFRS Foundation* en geeft tevens goedkeuring voor de verkozen leden van de *Foundation* (*Overview of the structure of the IFRS Foundation and IASB*, z.j.). Zij treden op als een soort van onafhankelijke toezichtraad die ervoor

zorgt dat alles goed verloopt en die bijstuurt indien nodig. Naast de IASB is er het IFRS *Interpretations Committee*. Dit comité vormt interpretaties omtrent de toepassingen van IFRS en adviseert deze aan de IASB. Tot slot zijn er twee adviesraden, namelijk de *IFRS Advisory Council* en het *Accounting Standards Advisory Forum*, die advies verschaffen aan de IASB en de IFRS *Foundation* (Overview of the structure of the IFRS Foundation and IASB, z.j.).

2.2 Doel IFRS

De kwalitatief globale boekhoudstandaarden opgesteld door de IASB worden gegroepeerd onder de naam IFRS. Het doel van deze standaarden is om tot een verhoogde transparantie en vergelijkbaarheid van financiële rapportering te komen tussen ondernemingen. De implementatie van IFRS zou volgens verschillende onderzoeken ook leiden tot een verhoogde kwaliteit van de gerapporteerde cijfers en informatie (Bart et al., 2008). Deze verhoogde transparantie en vergelijkbaarheid moeten leiden tot een grotere harmonisatie van de financiële verslaggeving. Deze harmonisatie zal dan leiden tot lagere lasten op de kapitaalmarkt. De transparante en vergelijkbare financiële informatie beschikbaar door IFRS zorgt voor het ontstaan van één grote kapitaalmarkt. Het ontstaan van één kapitaalmarkt zorgt voor een hogere liquiditeit waardoor de economische groei en welvaart wordt gestimuleerd (Moranduzzo, 2010).

Door het positieve effect op de economische groei en welvaart besloot de Europese Unie om beursgenoteerde ondernemingen vanaf 1 januari 2005 te verplichten om hun financiële rapportering volgens IFRS op te stellen (Verordening nr.1606/2002). Met als voornaamste doelstelling om te komen tot een harmonisatie van de Europese financiële verslaggeving. Op lange termijn is het de bedoeling dat US GAAP en IFRS dichter naar elkaar toegroeien, zodat er wereldwijd één enkele set van accountingstandaarden wordt toegepast (Hindriks, 2006). Als iedereen dezelfde set van standaarden gebruikt voor de financiële verslaggeving gaat de informatie makkelijker te vergelijken zijn en is de informatie vermeld in de financiële verslaggeving wereldwijd hetzelfde te interpreteren. Investeerders kunnen hierdoor makkelijker investeren over de landsgrenzen heen omdat de verslaggeving van bedrijven sneller en makkelijker te vergelijken is.

2.3 Belangrijkste verschillen BGAAP en IFRS

Na de bespreking van het ontstaan en het doel van IFRS volgt de vergelijking tussen de IFRS-standaarden en de BGAAP-standaarden. De IFRS-standaarden omvatten 11 IFRS-seriestandaarden en 26 IAS-seriestandaarden. De BGAAP-standaarden worden beschreven in verschillende koninklijke besluiten. De vergelijking is nodig omdat Belgische ondernemingen verplicht zijn om hun enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de Belgische boekhoudnormen ongeacht of ze beursgenoteerd of niet-beursgenoteerd zijn. De IFRS-standaarden vertrekken vanuit het principe van *accrual accounting*. *Accrual accounting* houdt in dat kosten zoveel mogelijk worden toegewezen aan de periode waarin de opbrengsten die samenhangen met deze kosten worden gerealiseerd, beter bekend als het matchingprincipe. Tevens gaat IFRS uit van het *going concern*

principe, dit wil zeggen dat de onderneming in de toekomst zal blijven voortbestaan. Dit houdt in dat jaar na jaar de financiële rapportering met elkaar te vergelijken moet zijn. BGAAP volgt over het algemeen dezelfde principes als IFRS maar is vooral gericht op het begrip voorzichtigheid.

In deze tekst wordt het artikel "De verschilpunten tussen de IAS/IFRS en de Belgische boekhoudnormen" van Hendrik Claessens (z.j.) gebruikt als referentiepunt voor de vergelijking tussen de IFRS- en de Belgische boekhoudstandaarden. De jaarrekening volgens IFRS moet bestaan uit de volgende onderdelen: een balans, een resultatenrekening, een toelichting, een kasstroomoverzicht en een staat van wijzigingen in het eigen vermogen. Onder BGAAP zijn enkel een balans, een resultatenrekening en een toelichting verplicht. Bij BGAAP worden schema's aangegeven voor de balans, resultatenrekening en toelichting die bedrijven dienen te volgen. Deze opgelegde schema's zijn niet terug te vinden in de IFRS-regelgeving, bedrijven zijn hier dus vrij om te bepalen welke structuur ze kiezen voor hun onderdelen.

Ten eerste is de indeling van de balans onder IFRS verschillend van de indeling volgens de Belgische wetgeving van korte en lange termijn (Claessens, z.j.). Bij IFRS zijn er kortlopende en langlopende activa en passiva. De kortlopende activa bij IFRS zijn niet gelijk aan korte termijn activa in BGAAP. Een tweede zeer belangrijk verschil is dat bij IFRS de waardebepalingen van activa en passiva op basis van hun *fair value* gebeuren terwijl deze onder BGAAP aan boekwaarde staan (IAS 32). Het *fair value* principe wordt verderop nog uitgebreid besproken aangezien het een zeer belangrijk begrip is bij de IFRS-jaarrekening. De opstelling van de balans gebeurt onder IFRS voor de resultaatbestemming, hierdoor wordt het volledige resultaat van het boekjaar bij het eigen vermogen geplaatst. De dividenden die na goedkeuring worden uitgekeerd aan de aandeelhouders komen onder het eigen vermogen te staan. Bij BGAAP worden deze dividenden geboekt onder de reserves (Claessens, z.j.).

De IFRS-standaarden geven over het algemeen heel duidelijk weer wat er in de jaarrekening moet staan en hoe dit gewaardeerd moet worden terwijl er bij BGAAP meer vrijheid is. Zo mogen er bijvoorbeeld op de passiefzijde onder IFRS niet zomaar voorzieningen worden aangelegd. Dit mag enkel indien er daadwerkelijk een verplichting bestaat (IAS 37). Een ander belangrijk verschil is het principe van financiële leasing, dit begrip is onder IFRS veel ruimer dan onder de Belgische boekhoudnormen (IAS 32). Hierdoor kunnen er onder IFRS meer leasings onder de financiële noemer geboekt worden. De leasing onder IFRS werd recent gewijzigd door de nieuwe IFRS 16 standaard. Hierdoor kunnen bedrijven operationeel leasen niet meer buiten hun balans houden indien deze langer dan 12 maanden duren. Bij BGAAP zijn er veel leasingovereenkomsten die niet te zien zijn op de balans. Een ander belangrijk verschil is dat IFRS verbiedt om oprichtingskosten en eigen aandelen te activeren, deze moeten in mindering worden gebracht van de post Kapitaal. Onder BGAAP mogen deze posten gewoon geactiveerd worden (Claessens, z.j.). De IFRS-regelgeving is veel strikter in het activeren van kosten dan BGAAP.

De toelichting onder IFRS bevat veel meer informatie in vergelijking met de toelichting onder BGAAP. Volgens de IFRS-regelgeving moet de toelichting "beschrijvingen of diepgaandere analyses van bedragen die zijn opgenomen in de balans, de winst- en verliesrekening, het

kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van het eigen vermogen” omvatten (Claessens, z.j.). Ook de beschrijving van de toegepaste waarderingsregels moet veel uitgebreider zijn onder IFRS dan onder BGAAP. Als deze waarderingsregels dan gewijzigd worden door het bedrijf moet er een retrospectieve aanpassing worden gedaan (IAS 8). Deze retrospectieve aanpassing vereist dat cijfers uit het verleden worden herrekend op basis van de nieuwgekozen waarderingsmethode, net alsof deze waarderingsmethode altijd al werd gebruikt. Hiervan is in BGAAP geen sprake. In de toelichting moet er ook veel meer informatie worden gegeven over de financiële instrumenten die het bedrijf bezit, bij BGAAP is dit niet nodig.

Nog bij de waarderingsregels worden bij IFRS vaak de waarderingsregels bepaald die moeten worden toegepast terwijl BGAAP ondernemingen de keuzevrijheid laat. Dit is zo bijvoorbeeld bij de waardering van de bestellingen. Onder IFRS mogen deze enkel gewaardeerd worden volgens de methode van toegerekende winst terwijl onder BGAAP deze gewaardeerd kunnen worden als het verschil tussen bepaalde prijs in overeenkomst en vervaardigingsprijs of als hun vervaardigingsprijs (IAS 11; art. 71 KB 30/01/2001).

Samenvattend kan er worden gesteld dat de lijst van IFRS-standaarden veel uitgebreider en explicieter zijn opgesteld dan onze Belgische boekhoudstandaarden. De ondernemingen hebben dus veel minder keuzevrijheid onder IFRS, dit verhoogt de vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen tussen verschillende ondernemingen. De ondernemingen moeten meer informatie vrijgeven waardoor afwijken van de standaarden haast onmogelijk wordt. De toepassing van IFRS heeft dus grote gevolgen voor de ondernemingen.

2.4 Wetgeving omtrent toepassing IFRS

Op 19 juli 2002 vaardigde het Europees parlement en de raad verordening nr. 1606/2002 uit. “Deze verordening beoogt de goedkeuring en het gebruik van internationale standaarden voor jaarrekeningen in de Europese Gemeenschap, teneinde de financiële informatie die wordt verstrekt door de in artikel 4 bedoelde ondernemingen te harmoniseren en voor een hoge mate van transparantie en vergelijkbaarheid van jaarrekeningen te zorgen en zo de doeltreffende werking van de communautaire kapitaalmarkt en van de interne markt te waarborgen” (Verordening nr. 1606/2002). Artikel 4 van deze verordening behandelt de geconsolideerde jaarrekening van beursgenoteerde ondernemingen.

Het artikel stelt: “Voor elk boekjaar, beginnend op of na 1 januari 2005, stellen ondernemingen die onder het recht van een lidstaat vallen hun geconsolideerde jaarrekening op overeenkomstig de internationale standaarden voor jaarrekeningen die volgens de procedure van artikel 6, lid 2, zijn goedgekeurd, indien hun effecten op de balansdatum zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt van een lidstaat”. Deze verordening wordt omgezet tot een koninklijk besluit dat stelt dat beursgenoteerde bedrijven vanaf 1 januari 2005 verplicht zijn om hun geconsolideerde jaarrekening te publiceren volgens de IFRS-standaarden (Koninklijk Besluit 4 december 2003). Dit koninklijk besluit vermeldt tevens dat IFRS niet is toegelaten in de enkelvoudige jaarrekeningen van deze bedrijven (Carlier, Elouch & Weets; 2016).

Artikel 5 van deze verordening stelt dat lidstaten zelf kunnen bepalen of niet-beursgenoteerde bedrijven hun geconsolideerde jaarrekening moeten of kunnen opstellen volgens IFRS (Verordening nr.1606/2002). De Belgische lidstaat heeft van dit artikel gebruik gemaakt om niet enkel beursgenoteerde bedrijven te verplichten tot IFRS-toepassing maar ook banken en financiële instellingen. Op 5 december 2004 werd een koninklijk besluit uitgevaardigd waardoor banken en andere financiële instellingen ook verplicht worden om hun jaarrekening op te stellen volgens IFRS (Koninklijk Besluit 5 december 2004). Ook worden beheers vennootschappen van instellingen voor collectieve beleggingen, zoals openbare vastgoedbevaks en gereguleerde vastgoedvennootschappen, vanaf 1 januari 2007 verplicht om IFRS toe te passen op hun jaarrekening (Koninklijk Besluit 21 juni 2006 & 7 december 2010). Opmerkelijk hier is dat deze vennootschappen de IFRS-standaarden moeten toepassen op hun enkelvoudige jaarrekening terwijl dit voor andere vennootschappen niet is toegestaan. Dit is mogelijk door de specifieke fiscale regeling die op hen van toepassing is (Carlier & Elouch & Weets, 2016). Tot slot worden door het koninklijk besluit van 27 september 2009 alle verzekerings- en herverzekeringsondernemingen verplicht om IFRS toe te passen bij het opstellen van hun geconsolideerde jaarrekeningen (Carlier & Elouch & Weets, 2016). Dit besluit treedt in werking vanaf het boekjaar dat begint op of na 1 januari 2012.

Volgens artikel 5 zijn lidstaten vrij om te bepalen of niet-beursgenoteerde ondernemingen mogen rapporteren volgens IFRS. België heeft ervoor gekozen om vennootschappen de keuzevrijheid te geven tot al dan niet het gebruik van IFRS bij de geconsolideerde jaarrekeningen. Het koninklijk besluit van 18 januari 2005 bepaalt dat elke consoliderende vennootschap ervoor kan kiezen om IFRS toe te passen, door middel van een beslissing door de raad van bestuur van deze vennootschap (Carlier, Elouch & Weets; 2016). Echter als de onderneming kiest om dit te doen, kan men deze beslissing niet terugdraaien. De beslissing tot toepassing van IFRS is dus onherroepelijk. De vennootschap moet in de toelichting aangeven dat ze beschikt over voldoende organisatorische en administratieve middelen om volgens IFRS-standaarden te rapporteren (Carlier, Elouch & Weets; 2016).

In België zijn dus momenteel beursgenoteerde bedrijven, banken en andere financiële instellingen, beheers vennootschappen van instellingen voor collectieve beleggingen en verzekerings- en herverzekeringsondernemingen verplicht om IFRS te implementeren. Andere bedrijven hebben dan weer de keuze om IFRS vrijwillig te gaan implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Als ze deze optie kiezen kan het bedrijf niet meer terug gaan naar BGAAP.

Hoofdstuk 3: Determinanten voor vrijwillige toepassing IFRS volgens de literatuur

Het toepassen van IFRS heeft voor de ondernemingen zowel positieve als negatieve gevolgen. In de literatuur werden 17 positieve gevolgen gevonden ten gevolge van IFRS-implementatie, echter werden er ook 8 verschillende negatieve gevolgen gevonden. De positieve gevolgen zijn van verschillende aard en oorsprong zoals hogere kwaliteit, verbeterd imago, enzovoort. De negatieve gevolgen kunnen worden gekoppeld aan een aantal risico's die ondernemingen oplopen door de toepassing van IFRS zoals hogere volatiliteit van de gerapporteerde resultaten. Soms kunnen de positieve gevolgen echter leiden tot negatieve gevolgen, een voorbeeld hiervan is de hogere kwaliteit van cijfers die tot een verhoogde complexiteit leidt. Echter kan de implementatie van IFRS in het begin een aantal negatieve gevolgen met zich meebrengen zoals verhoogde kosten, deze kosten worden op lange termijn omgebogen tot een reductie van het financiële apparaat dus tot een voordeel voor de onderneming.

De verschillende gevolgen besproken in de literatuur gaan we opsplitsen onder verschillende categorieën. De categorieën worden bepaald aan de hand van de pijlers die voor de IASB als zeer belangrijk werden beschouwd in de ontwikkeling van de IFRS-standaarden. De zes categorieën zijn: kwaliteit, harmonisatie, kosten, liquide kapitaalmarkt, imago en onderschatting impact. De laatste categorie, onderschatting van impact, is een gevolg van de toepassing van IFRS maar deze kan een belangrijke invloed hebben op de mogelijke keuze voor IFRS. Al de categorieën bevatten zowel positieve als negatieve gevolgen als gevolg van IFRS-implementatie.

3.1 Kwaliteit

De eerste categorie is kwaliteit. De IASB vindt het zeer belangrijk om kwalitatieve standaarden te ontwikkelen die ervoor zorgen dat de gerapporteerde informatie van een hogere kwaliteit is dan voordien. Eén van de hoofddoelen van IFRS is namelijk om te zorgen voor kwalitatieve financiële rapportering binnen de Europese Unie en de wereld. Het gebruik van IFRS zou dus moeten leiden tot een hogere kwaliteit van de financiële rapportering. Deze hogere kwaliteit zou voornamelijk komen door striktere regels onder IFRS en minder keuzemogelijkheden. Een voorbeeld van deze striktere regels zijn er bij het aanleggen van voorzieningen. BGAAP hecht zeer veel waarde aan het voorzichtigheidsprincipe in vergelijking met IFRS. Hierdoor kunnen volgens BGAAP reeds voorzieningen worden erkend zonder een verplichting te hebben op de balansdatum, dit is niet mogelijk volgens IFRS (Jermakowicz, 2004).

Een aantal onderzoeken hebben inderdaad uitgewezen dat de implementatie van IFRS leidt tot een hogere kwaliteit van de financiële rapportering. Eén van deze onderzoeken is het onderzoek van Barth en andere in 2005. Barth et al. (2005) stelden voorop dat de implementatie van IAS leidt tot hogere boekhoudkwaliteit in vergelijking met bedrijven die IAS niet implementeren. Tevens stellen ze ook dat de algemene boekhoudkwaliteit van de bedrijven die IAS implementeren toeneemt. Het onderzoek bestudeert het verschil in drie pijlers van boekhoudkwaliteit bij bedrijven uit 21 verschillende landen. Deze drie pijlers zijn mindere mate van *earnings* management, tijdigere

erkenning van verliezen en hogere waarde relevantie bij het gebruik van de IAS-standaarden. Het IASC had met de IAS het doel om een internationaal geaccepteerde set van hoogkwalitatieve financiële rapporteringstandaarden te ontwikkelen. Deze standaarden zouden dan gebruikt worden boven nationale alternatieven zoals BGAAP. Ook moest de financiële rapportering volgens het IASC beter reflecteren hoe het bedrijf er werkelijk voorstond (Barth et al, 2005). Barth et al. (2005) denken dat de standaarden het opportunistisch gedrag van managers in het bepalen van de bedragen in de financiële rapportering gaan limiteren. Ook voorzien ze dat de boekhoudkwaliteit zal toenemen door een verandering in de reglementering van de financiële rapportering, bijvoorbeeld dat deze wetgeving strenger wordt dan voordien. In het algemeen voorspellen ze dus een hogere kwaliteit van de financiële rapportering onder IFRS dan onder de nationale boekhoudstandaarden. Deze voorspelling zou omwille van twee redenen fout kunnen zijn namelijk dat IAS van lagere kwaliteit is dan de nationale standaard of andere factoren kunnen de verbetering van de boekhoudkwaliteit tenietdoen. Boekhoudkwaliteit wordt volgens het onderzoek bepaald aan de hand van *earnings management*, erkennen van verliezen en relevantie van waarden weergegeven in de boekhouding. De resultaten tonen dat bedrijven die IAS implementeren minder hun opbrengsten sturen, minder hun opbrengsten managen naar een zeker doel, vaker en sneller verliezen erkennen en de associatie tussen de waarde in de boekhouding en de aandelenprijs en returns ligt veel hoger. De verwachte conclusie van het onderzoek, dat de implementatie van IAS leidt tot een hogere boekhoudkwaliteit, werd bevestigd (Barth et al, 2005).

De werkelijke waarde benadering, *fair value*, onder IFRS zorgt voor een betere indicatie van de gecreëerde aandeelhouderswaarde. De IASB definieert reële waarde als: "het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld, een verplichting kan worden afgewikkeld, of een toegekend eigen vermogensinstrument zou kunnen worden geruild tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn" (IFRS 13). Deze benadering toont dus de waarde van activa zoals deze in werkelijkheid is, waarvoor deze verhandeld kan worden. Hierdoor zal de gepubliceerde informatie nuttiger zijn voor de investeerders omdat ze beter en makkelijker kunnen inschatten wat de waarde van de onderneming is. Investeerders gaan dan ook sneller geneigd zijn om te investeren (Jermakowicz, 2004). De gepubliceerde informatie is niet enkel nuttiger voor investeerders maar ook voor analisten, kredietverleners, leveranciers en managers. Analisten kunnen net zoals investeerders betere inschattingen maken van de gecreëerde aandeelhouderswaarde. Zo kunnen bedrijven beter worden geanalyseerd waardoor de ratings een correcter beeld geven van de toestand van het bedrijf. Kredietverleners kunnen de terugbetalingscapaciteit van het bedrijf beter beoordelen waardoor bedrijven makkelijker krediet kunnen verkrijgen aan een lagere rente, door de verhoogde zekerheid op terugbetaling. Leveranciers krijgen dan weer betere informatie over hun klanten zoals of hun klanten orders zullen blijven plaatsen in de toekomst. Door deze informatie gaan leveranciers sneller geneigd zijn om een vertrouwensrelatie aan te gaan met hun klanten, op lange termijn zorgt deze relatie voor wederzijdse voordelen. Tot slot is de informatie nuttiger voor de managers van de bedrijven omdat ze door deze informatie beter instaat zijn om het bedrijf in de juiste richting te sturen (Jermakowicz, 2004). De IFRS-standaarden zorgen dus voor een verhoogde kwaliteit van de

cijfers en voor nuttigere informatie, dit heeft voordelen voor zowel de bedrijven als voor de overige aandeelhouders.

Tevens is er door de toepassing van het *fair value* principe, verplicht onder IFRS, een hogere volatiliteit van de resultaten en zijn winststuuringsmogelijkheden nauwelijks nog aanwezig. Het *fair value* principe houdt in dat de activa moeten gewaardeerd worden aan de marktwaarde van het verslagjaar. Zoals aangehaald in het onderzoek van Barth et al (2005) zal de toepassing van de IAS/IFRS-standaarden een aanleiding zijn tot minder winststuring door het management. Het feit dat managers nu minder hun winst kunnen sturen in een bepaalde richting of naar een bepaald doel maakt dat de resultaten meer zullen fluctueren over de jaren heen. Onder BGAAP wordt er zeer vaak een kleine winst gerapporteerd omdat de managers geloven dat dit nodig is om de aandeelhouders tevreden te houden. De striktere IFRS-regelgeving zoals onder meer het *fair value* principe zorgen ervoor dat deze winststuring nauwelijks nog mogelijk is.

De verhoogde kwaliteit door de IFRS-standaarden komt deels door de hogere verwachtingen omtrent de bijkomende informatie die gepubliceerd moet worden. Door deze verhoogde eis van informatie wordt het voor bedrijven complexer om IFRS te gaan toepassen in vergelijking met de minder eisende nationale boekhoudstandaarden (Hindriks, 2006). De verhoogde complexiteit is niet enkel te wijten aan de bijkomende informatie die gepubliceerd moet worden maar ook aan het feit dat de bedrijven veel minder keuzevrijheid hebben in boekhoud- en waarderingsregels. De verhoogde complexiteit zorgt ervoor dat er specialisten in de bedrijven aanwezig moeten zijn die voldoende kennis hebben over de IFRS-standaarden om dit complexe proces in goede banen te leiden (Jermakowicz, 2004). Kleine en middelgrote ondernemingen moeten dus de afweging maken of deze verhoogde inspanningen en kosten opwegen tegen de verbetering van de kwaliteit van de financiële rapportering (Jermakowicz, 2004). De bedrijven moeten dus meer inspanningen leveren dan voordien en hebben minder keuzevrijheid dan onder BGAAP.

Een ander negatief gevolg verbonden aan een hogere complexiteit is tijdsverspilling voor de bedrijven. Tijdsverspilling is een belangrijk direct risico verbonden aan het leveren van een hoger kwalitatieve financiële rapportering. De verdere toelichting vereist onder de IFRS-standaarden zorgt ervoor dat er meer tijd moet worden gestoken in de opstelling van de financiële staten omdat betrouwbare en transparante informatie een hoofddoel is van IFRS. Deze tijdsverspilling kan deels te wijten zijn aan een tekort aan kennis van de IFRS-standaarden binnen de onderneming. Bij de start van de verplichting tot toepassing van IFRS waren er vele ondernemingen die niet beschikten over voldoende kennis over het rapporteringssysteem. Als bedrijven deze kennis niet in huis hebben kan dit leiden tot verkeerde toepassing van de standaarden waardoor bedrijven ernstig in de problemen kunnen komen. Een trainingsprogramma voor werknemers kan hier een oplossing bieden. Jermakowicz (2004) stelt dan ook in haar onderzoek dat een trainingsprogramma voor werknemers een belangrijk onderdeel is voor het slagen van de implementatie van IFRS. Door de frequente wijzigingen van de standaarden moet dit trainingsprogramma regelmatig wijzigen en worden herhaald, dit kan het programma kostelijk maken.

In België worden de belastingen nog steeds berekend op basis van de enkelvoudige jaarrekening van ondernemingen. Deze enkelvoudige jaarrekening dient te worden opgesteld volgens de Belgische boekhoudregels, dit geldt zowel voor beursgenoteerde als niet-beursgenoteerde ondernemingen. De sterke nadruk op de belastingen bij BGAAP zorgt ervoor dat er belangrijke verschillen ontstaan tussen de boekhoudkundige voorwaarden bij BGAAP en de voorwaarden bij IFRS. Het verschil in deze voorwaarden maakt de omzetting van BGAAP naar IFRS complex. Hierdoor ontstaat een verschil tussen de boekhoudstandaarden in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening, voor de gebruiker kan dit leiden tot onduidelijkheid en onzekerheid. De omzetting naar IFRS kan leiden tot een groter verschil tussen de geconsolideerde jaarrekening, gebaseerd op de economische realiteit, en de enkelvoudige jaarrekening, gebaseerd op de belastingheffing. Deze grotere verschillen kunnen ertoe leiden dat de enkelvoudige jaarrekeningen geen betekenis meer hebben vanuit een economisch en financieel perspectief (Jermakowicz, 2004).

3.2 Harmonisatie

De tweede categorie is harmonisatie. Samen met de verhoogde kwaliteit van de financiële rapportering beoogt de IASB internationale harmonisatie van de financiële verslaggeving met de IFRS-standaarden. De IFRS-standaarden zijn verplicht sinds het begin van het boekjaar 2005 door verordening nr. 1606/2002 voor Europese beursgenoteerde ondernemingen, deze verplichting zal leiden tot een grotere internationale harmonisatie. Uit het onderzoek van Jermakowicz (2004) is gebleken dat harmonisatie van interne en externe rapportering door het invoeren van één globale boekhoudstandaard voor de geïnterviewde een van de meest belangrijke voordelen van de overstap naar IFRS is. In ondernemingsgroepen is het gebruik van IFRS verplicht voor de geconsolideerde rapportering, deze wordt echter ook vaak geïmplementeerd voor intern managementgebruik in de moedermaatschappij en de dochters. Hierdoor kunnen interpretatieproblemen tussen de verschillende ondernemingen binnen een internationale groep worden vermeden doordat er geen gebruik meer wordt gemaakt van de verschillende nationale boekhoudstandaarden.

Als alle bedrijven dezelfde standaard moeten toepassen dan zullen bedrijven onderling ook beter vergelijkbaar zijn. Deze conclusie kwam ook voort uit het onderzoek van Jermakowicz (2004). In dit onderzoek geloven 60 procent van de geïnterviewde namelijk dat IFRS leidt tot een grotere vergelijkbaarheid van de financiële rapportering. De hogere vergelijkbaarheid van bedrijven maakt dat investeerders bedrijven onderling beter en makkelijker kunnen vergelijken. Investeerders zullen hierdoor sneller kunnen overgaan tot een investering omdat bedrijven nu volgens dezelfde standaarden rapporteren, dit was in het verleden niet het geval. De grotere internationale harmonisatie zorgt ervoor dat ondernemingen makkelijker te vergelijken zijn dan voordien.

De IFRS-regelgeving legt ondernemingen op om meer informatie te publiceren. Een gevolg hiervan is dat enkele buiten-balans onderdelen deel van de balans worden, zoals operationele leasings (Jermakowicz, 2004). Jermakowicz (2004) gelooft dat deze bijkomende informatie zal leiden tot een hogere mate van transparantie. Hogere transparantie zorgt ervoor dat ondernemingen sneller met elkaar gaan samenwerken omdat ze meer informatie hebben over het bedrijf in vergelijking

met vroeger. De bedrijven kunnen op deze manier beter inschatten of een samenwerking positieve gevolgen kan hebben voor het bedrijf. Deze hogere mate van transparantie kan tevens nuttig zijn voor pr-doeleinden (Moranduzzo, 2010). De positieve gevolgen voor *public relations* doeleinden zijn vooral te wijten aan een toename in vertrouwen. Een voorbeeld hiervan is dat de toename van gepubliceerde informatie een positief signaal geeft aan de buitenwereld dat bedrijven niets te verbergen hebben. Dit positief signaal kan de band met leveranciers en klanten verbeteren door een verhoogd gevoel van vertrouwen.

Het onderling vertrouwen tussen bedrijven is niet enkel groter omwille van de hogere mate van transparantie maar ook door een vermindering in informatie asymmetrie tussen de verschillende partijen. De vermindering van deze informatie asymmetrie is een rechtstreeks gevolg van de verplichting tot het publiceren van uitgebreidere informatie in vergelijking met BGAAP en door de beperking in keuzemogelijkheden van waarderingsregels bij IFRS. Deze asymmetrie verkleint niet enkel tussen bedrijven onderling maar ook tussen bedrijven en kredietverleners, tussen bedrijven en analisten, enzovoort. De andere partijen kunnen door de extra informatie betere inzichten verkrijgen in de financiële toestand waardoor ze de waarde van het bedrijf beter kunnen inschatten.

3.3 Kosten

De hogere mate van transparantie en hogere kwaliteit van de cijfers leiden tot een derde categorie van gevolgen namelijk de kostencategorie. In deze categorie zitten zowel een daling als een stijging van de kosten.

In eerste instantie zullen de kosten toenemen voor de bedrijven door de verhoogde complexiteit van IFRS en de nodige trainingen/ opleidingen om volgens IFRS te kunnen rapporteren (Hindriks, 2006). Zoals eerder vermeld zullen beursgenoteerde ondernemingen, die verplicht IFRS moeten toepassen, hun financiële rapportering dus moeten opstellen volgens twee verschillende boekhoudstandaarden namelijk de enkelvoudige volgens BGAAP en de geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS. Dit zorgt dus voor bijkomende kosten bij ondernemingen die verplicht of vrijwillig overschakelen naar IFRS (Moranduzzo, 2010).

Na de initiële kostenstijging zal volgens onderzoek van Hindriks (2006) een kostenreductie van het financieel apparaat ontstaan. Deze kostenreductie ontstaat vanwege de meer liquide kapitaalmarkten en vanwege goedkopere boekhoudvoering. Deze goedkopere boekhoudvoering komt vooral voor bij internationale groepen. Voordien moesten deze internationale groepen jaarrekeningen opstellen volgens de nationale boekhoudstandaarden van de verschillende dochterondernemingen. Deze enkelvoudige jaarrekeningen moesten dan worden omgezet tot een geconsolideerde jaarrekening volgens de boekhoudstandaarden gehanteerd in het land van de moederonderneming. Deze procedure was zeer omslachtig en nam veel tijd in beslag. De IFRS-regelgeving zorgt ervoor dat alle dochterondernemingen hun enkelvoudige jaarrekening kunnen opstellen volgens IFRS waardoor deze enkel nog moet worden samengevoegd tot één geconsolideerde jaarrekening (Hindriks, 2006).

3.4 Liquide kapitaalmarkt

Een vierde categorie is het ontstaan van een liquide kapitaalmarkt door IFRS. De invoering van Basel II heeft ertoe geleid dat ondernemingen kunnen lenen aan gunstigere voorwaarden dan voordien. Door Basel II hebben banken behoefte gekregen aan vergelijkbare informatie om zo het risico van alle kredieten te kunnen bepalen, IFRS biedt hier een oplossing. De kwalitatieve informatie die IFRS weergeeft speelt in op de eisen van de banken waardoor banken makkelijker kunnen vergelijken tussen verschillende ondernemingen en dus minder tijd en geld moeten stoppen in dit proces. Deze winst in tijd en geld zorgt voor gunstigere voorwaarden om te lenen voor ondernemingen (Moranduzzo, 2010). Dit kan in verband worden gebracht met het eerder besproken positief gevolg, de gepubliceerde informatie is nuttiger. Want doordat de informatie nuttiger wordt voor de banken, kunnen de bedrijven aan een gunstiger tarief kapitaal bekomen.

Onderzoek van Hail en Leuz (2007) heeft aangetoond dat implementatie van IFRS heeft geleid tot een lagere kost van het eigen vermogen van beursgenoteerde ondernemingen en tot een meer liquide kapitaalmarkt in Europa. De daling van de kost van het eigen vermogen is te wijten aan de betere informatie omtrent financiële prestaties en positie die beschikbaar is voor investeerders waardoor ze eerder geneigd zijn om aandelen te kopen aan een hogere prijs. Dit komt doordat ze beter een onderscheid kunnen maken tussen goede en slechte bedrijven. Hierdoor verdwijnt het zogenaamde *lemons problem*. Het *lemons problem* treedt op wanneer er asymmetrie is in de beschikbare informatie voor investeerders. Informatie asymmetrie zorgt ervoor dat de investeerders geen onderscheid meer kunnen maken tussen goede en slechte bedrijven waardoor alle bedrijven als gemiddeld worden aanzien. Zoals eerder vermeld zal IFRS ervoor zorgen dat de informatie asymmetrie afneemt waardoor makkelijker kapitaal kan worden verkregen. De meer liquide kapitaalmarkt is afkomstig van de verplichting voor ondernemingen om meer inzicht te geven in de financiële gevolgen van hun beleid (Hail & Leuz, 2007).

Eén van de belangrijkste kenmerken van IFRS is dat het beoogt om een zo realistisch mogelijk beeld te geven van de economische situatie waarin bedrijven zich bevinden. Doordat de cijfers de werkelijke economische situatie van het bedrijf weergeeft, zal de aandelenprijs een betere weerspiegeling van de werkelijkheid zijn (Hindriks, 2006). Hierdoor gaan de investeerders sneller geneigd zijn om te investeren. De implementatie van IFRS kan tevens leiden tot een snellere beursintroductie (Moranduzzo, 2010). De verhoogde kwaliteit van de cijfers en de hogere mate van transparantie zijn namelijk sterke signalen naar mogelijke investeerders waardoor bedrijven sneller naar de beurs kunnen gaan.

Een nadeel aan de verhoogde transparantie en uniformiteit door IFRS is dat banken en kredietverstrekkers hogere eisen zullen gaan stellen aan de financiële rapportering van de bedrijven waarmee ze zakendoen (Hindriks, 2006). Ook kan er miscommunicatie met betrokken partijen ontstaan (Moranduzzo, 2010). Een voorbeeld hiervan is dat IFRS kan leiden tot een ander resultaat waardoor banken andere kredietcondities gaan eisen van hun klanten. Ondernemingen kunnen best de overgang naar IFRS bespreken met hun kredietverstrekkers waardoor deze op de

hoogte zijn van de veranderingen en dit niet noodzakelijk hoeft te leiden tot andere kredietcondities dan voordien.

3.5 Imago

De toepassing van IFRS heeft ook een positief effect op het imago van de bedrijven omdat IFRS meer eisen stelt aan de ondernemingen (Oudshoorn, 2004). Het gebruik van IFRS is een extra inspanning voor ondernemingen omdat er kosten en opleidingen aan verbonden zijn. Als ze hier dan toch voor kiezen straalt dit een positief beeld uit over de onderneming. Het is dus een manier om de superioriteit van de onderneming te tonen aan de buitenwereld, door vrijwillig extra informatie te rapporteren (Latridis, 2011). Bedrijven die er namelijk vrijwillig voor kiezen om volgens IFRS te rapporteren geven een signaal naar (mogelijke) aandeelhouders dat ze niets te verbergen hebben ten opzichte van de buitenwereld.

Niet-beursgenoteerde bedrijven die kiezen voor IFRS kunnen blijven benchmarken met beursgenoteerde bedrijven die verplicht IFRS moeten toepassen (Oudshoorn, 2004). Zoals eerder aangegeven gelooft 60 procent van de respondenten van het onderzoek van Jermakowicz (2004) dat de implementatie van IFRS zal leiden tot een grotere vergelijkbaarheid tussen beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde bedrijven. Deze verhoogde vergelijkbaarheid zorgt ervoor dat niet-beursgenoteerde bedrijven zich kunnen blijven meten en vergelijken met hun beursgenoteerde concurrenten. Deze vergelijking tussen beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde bedrijven zal enkel van toepassing zijn bij de grote niet-beursgenoteerde bedrijven want KMO's zonder beursnotering gaan hun eigen markt hebben zonder grote beursgenoteerde concurrenten (Hindriks, 2006). Bedrijven die echter verkiezen om IFRS niet toe te passen zullen steeds moeilijker te vergelijken zijn met zij die wel voor de IFRS-standaarden kiezen. Zeker in België zal dit het geval zijn aangezien de BGAAP zeer fiscaal getint is. De ontwikkelingen binnen de IASB gaan snel vooruit in vergelijking met andere regelgevende instanties waardoor het gat tussen de standaarden enkel maar groter wordt en de vergelijkbaarheid kleiner (Hindriks, 2006).

3.6 Onderschatten impact

De laatste categorie is de onderschatting van de impact van IFRS. Deze categorie kan eerder als een gevolg van IFRS worden beschouwd. Het is duidelijk dat een overstap naar IFRS een complex, kostelijk en intensief proces is voor de bedrijven. In het onderzoek van Wit (2004) wordt onderschatting van de impact van IFRS door bedrijven als belangrijkste risicofactor aanzien voor bedrijven. Wit (2004) stelt dat er drie belangrijke factoren zijn die tot een succesvolle implementatie van IFRS kunnen leiden. Deze drie factoren zijn kennis, tijd en de wijze van communicatie. Bedrijven moeten er in de eerste plaats zeker van zijn dat zij de nodige kennis hebben over de IFRS-standaarden en wetgeving alvorens ze overgaan tot implementatie. Ze moeten dus de nodige tijd nemen om deze kennis te vergaren. Idealiter bevindt deze kennis zich in de onderneming. Indien dit niet het geval is kan men gebruik maken van externe deskundigen die het bedrijf van de nodige kennis kunnen voorzien. Als deze kennis voldoende aanwezig is moet

deze op de juiste wijze worden gecommuniceerd naar alle betrokkenen. De implementatie van IFRS heeft niet enkel invloed op de financiële afdeling maar heeft ook effect op de leiding van het bedrijf. De effecten op de leiding van het bedrijf zijn een interactief proces dat continu opgevolgd zal moeten worden, dit kan enkel door een vlotte communicatie binnen het bedrijf. Als een bedrijf zich niet bewust is van deze drie succesfactoren zullen de voordelen van IFRS vaak niet volledig kunnen worden benut (Wit, 2004). De onderschatting van de impact is wel niet aanwezig bij bedrijven die vrijwillig overstappen op IFRS omdat zij voldoende kennis hebben opgedaan over de standaarden alvorens te kiezen om deze toe te passen.

3.7 Opsomming positieve en negatieve gevolgen IFRS

De positieve gevolgen van IFRS-toepassing zijn dus zeer verscheiden en zijn zowel voor ondernemingen als beleggers. Een opsomming van de positieve gevolgen besproken in de literatuur zijn:

- Hogere kwaliteit van financiële rapportering
- Nuttigere informatie voor investeerders, managers, analisten, enzovoort
- Internationale harmonisatie
- Grotere vergelijkbaarheid tussen bedrijven
- Grotere transparantie
- Makkelijkere samenwerking tussen ondernemingen
- Nuttig voor pr-doeleinden
- Daling van de rapporteringskosten
- Gunstigere leenvoorwaarden
- Lagere kost eigen vermogen
- Aandelenprijs betere weerspiegeling van de werkelijkheid
- Snellere beursintroductie
- Positief effect op imago
- Blijven benchmarken

Er zijn ook een aantal negatieve gevolgen/risico's verbonden aan de toepassing van IFRS. Deze negatieve gevolgen zijn verspreid over zowel de interne als externe omgeving van de onderneming. Hieronder staat een opsomming van de aangehaalde negatieve gevolgen in de literatuur:

- Hogere eisen kredietverschaffers
- Hogere volatiliteit van resultaten
- Verhoogde complexiteit
- Dubbele standaarden voor enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening
- Additionele kosten
- Onderschatting impact
- Tijdsverspilling
- Tekort aan kennis
- Miscommunicatie met betrokken partijen

De toepassing van IFRS heeft dus zowel positieve als negatieve gevolgen voor ondernemingen. Niet-beursgenoteerde ondernemingen moeten deze positieve gevolgen afwegen tegen de negatieve gevolgen, om zo te beslissen of ze IFRS willen gebruiken in hun financiële verslaggeving. Beursgenoteerde ondernemingen hebben deze keuze niet omdat ze worden verplicht om IFRS toe te passen in hun geconsolideerde jaarrekening.

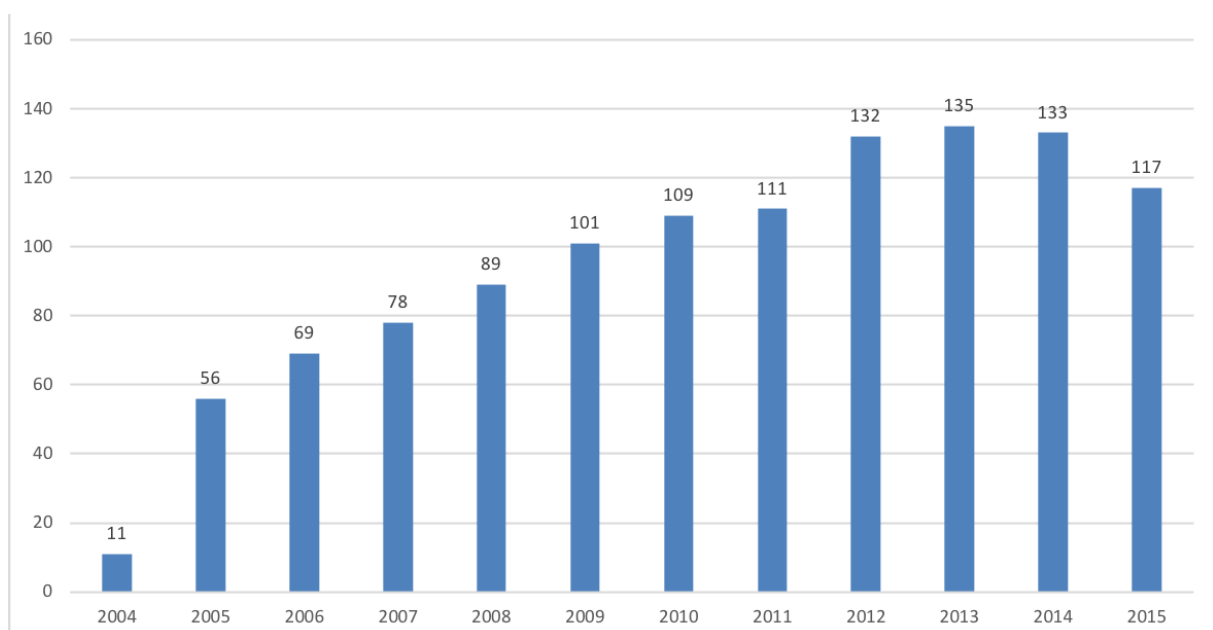
Hoofdstuk 4: Determinanten voor de vrijwillige toepassing van IFRS volgens bedrijven

In dit hoofdstuk wordt de vierde deelvraag “waarom kiezen bedrijven ervoor om IFRS-rapportering toe te passen” beantwoord. De eerste sectie bevat de evolutie van de vrijwillige implementatie van IFRS in België. In sectie 4.2 worden de onderzoeksopzet en de steekproef van de enquête besproken. In de laatste sectie worden de resultaten van de enquêtes uitgebreid besproken en geïnterpreteerd.

4.1 Vrijwillige implementatie IFRS in België

Om het empirisch onderzoek te beginnen wordt er een evolutie gegeven van de vrijwillige implementatie van IFRS in België van 2004 tot en met 2015. Deze evolutie geeft een beeld over de tijd van het aantal bedrijven dat er in België voor hebben gekozen om IFRS vrijwillig toe te passen in hun geconsolideerde jaarrekening.

Op de website van de Nationale Bank van België staat een Excel-bestand met een lijst van alle neergelegde geconsolideerde jaarrekeningen in België van 2004 tot en met 2015 (NBB, z.j.). Alle bedrijven die een geconsolideerde jaarrekening hebben neergelegd worden hierin opgenomen. Het bestand geeft onder meer de naam van de onderneming weer, of de onderneming beursgenoteerd is en de boekhoudstandaard gebruikt in de jaarrekening. Het geraadpleegde bestand bevat ook niet-beursgenoteerde bedrijven die hun geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS hebben neergelegd maar die verplicht zijn om IFRS toe te passen volgens de Belgische wetgeving zoals kredietinstellingen, vastgoedbevaks, verzekeringsmaatschappijen, enzovoort. Deze niet-beursgenoteerde bedrijven die verplicht worden door de wetgeving worden niet meegeteld als een vrijwillige implementatie.

Figuur 2: Evolutie vrijwillige IFRS-implementatie

Figuur 2 geeft de evolutie van de vrijwillige IFRS-implementatie weer vanaf het boekjaar 2004, dit is één jaar voor de verplichting voor beursgenoteerde bedrijven in België. Tijdens het boekjaar 2004, dat werd neergelegd in 2005, kozen 11 bedrijven ervoor om IFRS vrijwillig te implementeren. Tevens legden 2 bedrijven vrijwillig een geconsolideerde jaarrekening neer voor respectievelijk het boekjaar 2002 en 2003. Tijdens het boekjaar 2005 steeg dit aantal bedrijven naar 56. Het daaropvolgende jaar trok deze stijgende evolutie zich door naar 69 bedrijven die ervoor kozen om IFRS vrijwillig te implementeren. De positieve trend trok zich door in 2007 tot 78 bedrijven. Tijdens het boekjaar 2008 hebben 89 bedrijven vrijwillig IFRS geïmplementeerd in hun geconsolideerde jaarrekening. In het boekjaar 2009 was er een stijging waar te nemen naar 101 bedrijven. In 2010 steeg het aantal bedrijven naar 109. In 2011 trekt deze stijging zich door tot 111 bedrijven. Het volgende jaar is er een fikse stijging waar te nemen naar 132 bedrijven. In het boekjaar 2013 bereikt de evolutie zijn maximum met 135 bedrijven die ervoor kiezen om IFRS vrijwillig te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. De twee laatste boekjaren van de tijdlijn valt het op dat er voor het eerst een daling is waar te nemen in het aantal bedrijven namelijk naar 133 in 2014 en slechts 117 bedrijven in 2015. Dit kan zijn doordat er in de jaren voordien bedrijven vrijwillig IFRS hebben geïmplementeerd maar dat deze nu beursgenoteerd zijn. Hierdoor moeten ze verplicht rapporteren en vallen ze weg uit de lijst van vrijwillige bedrijven.

4.2 Onderzoekopzet en steekproef

Om te achterhalen welke redenen belangrijk zijn voor bedrijven om IFRS vrijwillig te implementeren werd een enquête uitgestuurd naar bedrijven die IFRS vrijwillig implementeren. Deze enquête werd uitgestuurd per e-mail naar de 117 bedrijven die in 2015 IFRS vrijwillig hebben geïmplementeerd. In de enquête wordt gepolst welke de determinanten zijn bij de keuze om IFRS vrijwillig te implementeren en hoe belangrijk deze determinanten zijn. De volledige enquête is terug te vinden in bijlage 1.

De enquête is opgesteld in Qualtrics, een website waar professionele enquêtes kunnen worden opgemaakt en geanalyseerd. De enquête werd opgesteld in het Engels omdat een aantal van de bedrijven deel uit maakt van een internationale groep waar de voertaal Engels is. De enquête bestaat uit een inleiding, toelichting, hoofdvraag en bedanking. De enquête neemt ongeveer vijf minuten in beslag en is volledig anoniem.

De enquête begint met een inleidend deel waar kort het algemeen beeld wordt geschetst waarbinnen de enquête zich afspeelt. Deze inleiding moet de respondenten helpen om de enquête te kaderen in de juiste omgeving. Tevens zorgt ze ervoor dat respondenten weten wat hen te wachten staat en wat er van hen wordt verwacht. In het eerste deel van de enquête worden de voordelen, gelinkt aan IFRS, toegelicht. Deze voordelen werden allemaal aangehaald in de literatuur als een reden om IFRS te implementeren. Elk van deze voordelen wordt kort uitgelegd zodat de respondenten begrijpen wat het voordeel exact inhoudt. Aan de hand van de literatuur is er een lijst van dertien voordelen of redenen om IFRS vrijwillig te implementeren ontstaan waaruit

respondenten kunnen kiezen. Tijdens de pilootfase van de enquête werd er nog één reden toegevoegd omdat deze telkens werd aangehaald door de respondenten. Het gaat hier om het verplicht worden door de moedermaatschappij om IFRS toe te passen in de geconsolideerde jaarrekening.

Uiteindelijk waren er 14 redenen waaruit respondenten konden kiezen namelijk:

1. Hogere kwaliteit
2. Nuttigere informatie voor investeerders, managers, enzovoort
3. Internationale harmonisatie
4. Betere vergelijkbaarheid
5. Meer transparantie
6. Makkelijker samenwerken
7. Pr- doeleinden
8. Afname in financiële kosten
9. Betere leenvoorwaarden
10. Lagere kapitaalkost
11. Snellere beursintroductie
12. Bedrijfsimago
13. Benchmarken
14. Verplicht door moederondernemingen

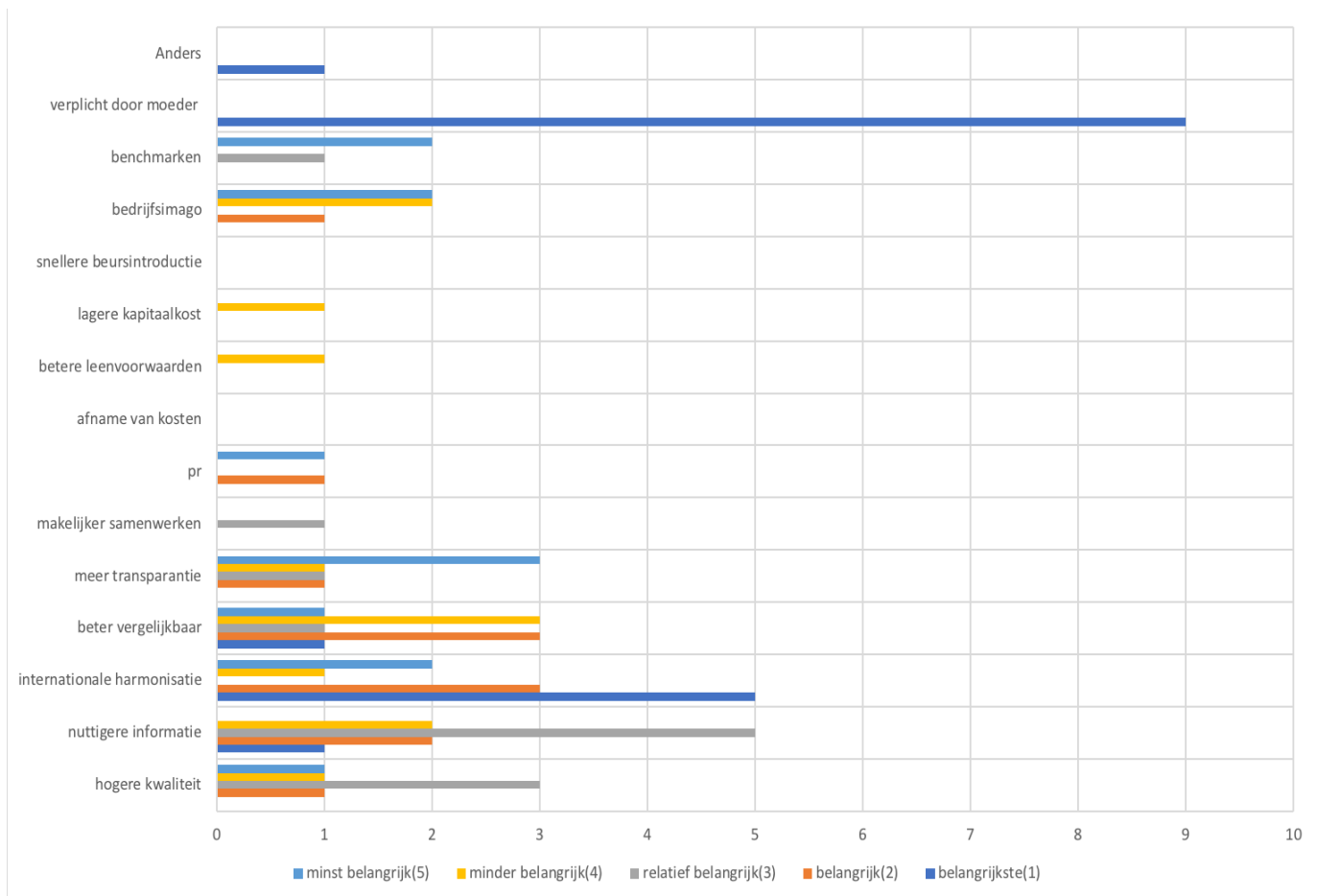
In het tweede deel van de enquête moesten de respondenten uit deze lijst de vijf belangrijkste redenen selecteren voor de keuze tot vrijwillige implementatie van IFRS. Buiten de lijst hadden respondenten ook de mogelijkheid om zelf een reden bij te voegen die niet vermeld stond in de lijst. Tegelijkertijd moesten de redenen worden gerangschikt van één tot vijf, met één als belangrijkste reden en vijf als minst belangrijke.

Zoals eerder gezegd werd de enquête per e-mail toegestuurd naar de 117 bedrijven die vrijwillig IFRS implementeerden in hun geconsolideerde jaarrekening in 2015. Na een eerste ronde waren er slechts een beperkt aantal responses waardoor er nadien nogmaals een e-mail werd verstuurd naar alle bedrijven. Deze tweede ronde zorgde voor meer respons van de bedrijven. Een minimaal responspercentage van 10% wordt beoogd, dit komt overeen met ongeveer 12 responses op de 117 aanvragen. Aangezien het responspercentage bij online enquêtes uitgestuurd naar onbekenden meestal tussen de 10-15% ligt, beoogt deze enquête om minstens hiertussen te zitten. 17 bedrijven zijn ingegaan op dit verzoek en hebben de enquête volledig ingevuld. Met een respons van 17 op 117 bedrijven, is er een responspercentage van 14,5 %. Er werden dus iets meer antwoorden verzameld dan beoogd werd.

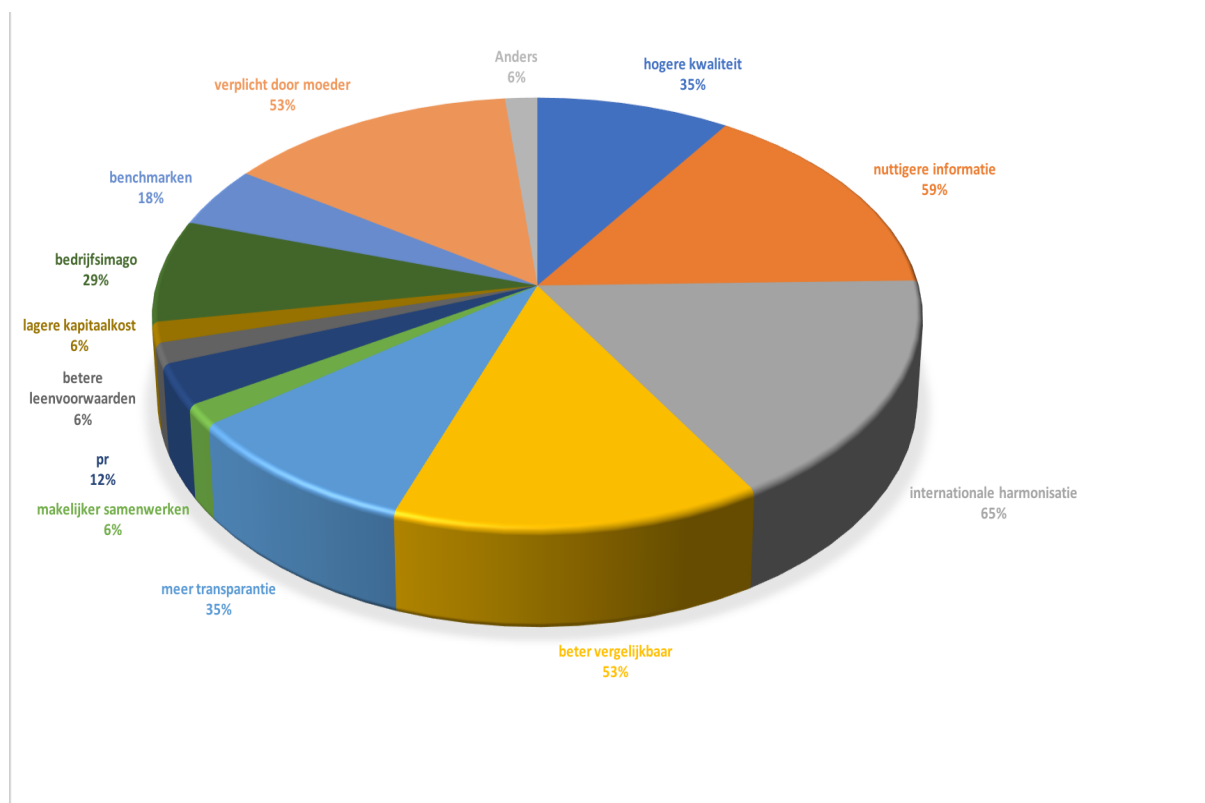
4.3 Resultaten

In onderstaande grafiek worden de resultaten van de enquête samengevat. De verticale as van de grafiek geeft de vijftien mogelijke redenen om IFRS vrijwillig te implementeren weer. De horizontale as geeft weer hoe vaak de reden werd gekozen door respondenten. De verschillende

kleuren van de balken geven weer hoe belangrijk de redenen waren voor de respondenten. De donkerblauwe balken geven de belangrijkste determinant weer, deze kregen dus een 1 van de respondenten. De oranje balken zijn belangrijke determinanten, deze kregen een 2 als score. De grijze balken zijn relatief belangrijk, deze kregen een 3 van de respondenten. De gele balken zijn minder belangrijk maar waren toch nog steeds een reden voor de vrijwillige implementatie van IFRS, deze kregen een score van 4. De minst belangrijke redenen kregen een lichtblauwe balk toegewezen, dit zijn de redenen die de respondenten hebben aangegeven met een 5. Het is niet omdat de determinanten een 4 of 5 score krijgen dat ze niet van belang zijn geweest in de keuze om vrijwillig IFRS te implementeren. Elk van deze determinanten heeft bijgedragen aan de keuze van bedrijven om IFRS vrijwillig te implementeren.

Figuur 3: Belangrijkheid verschillende redenen

Figuur 4: Percentage per determinant behaald in de enquête

4.3.1 Mogelijke determinanten vrijwillige toepassing IFRS

In figuur 3 valt het op dat twee van de redenen, snellere beursintroductie en afname van de kosten, door geen van de respondenten werden aangeduid als een van de vijf redenen om vrijwillig IFRS te implementeren. Het is opvallend dat deze determinanten door geen van de 20 respondenten werden gekozen. Bij onze steekproef kunnen deze twee voordelen dus niet worden beschouwd als determinanten voor een vrijwillige IFRS-implementatie. Vier voordelen van de lijst werden eenmaal aangeduid door de respondenten. Deze voordelen zijn: lagere kapitaalkost, betere leenvoorwaarden, makkelijker samenwerken en de invuloptie. De lagere kapitaalkost en betere leenvoorwaarden door de vrijwillige implementatie van IFRS, kregen elk van een van de respondenten een 4. Hierdoor kunnen deze voordelen niet als echte determinanten voor de keuze van vrijwillige IFRS-implementatie worden aanzien. Makkelijker samenwerken kreeg van een van de respondenten een score van 3 op 5. Voor één bedrijf was dit dus een relatief belangrijke determinant in de keuze voor vrijwillige IFRS-implementatie. Toch kan ook hier in het algemeen gesteld worden dat dit voordeel geen belangrijke determinant is voor vrijwillige implementatie.

De invuloptie werd ook eenmaal gekozen maar het werd wel als belangrijkste aangeduid door de respondent. De determinant die hier werd ingevuld was dat op aanvraag van de aandeelhouders werd gekozen om IFRS vrijwillig te implementeren. Het is logisch dat bedrijven de wensen van hun aandeelhouders gaan vervullen in hun financiële rapportering, aangezien zij toch het bedrijf in handen hebben met hun aandelen. Als zij dan de voorkeur geven aan IFRS in de geconsolideerde jaarrekening, doet het bedrijf er goed aan om over te schakelen op IFRS om het vertrouwen en de

steun van de aandeelhouders te behouden. Doordat deze reden door een van de 17 respondenten werd gekozen als de belangrijkste factor kan deze toch aanzien worden als een mogelijke determinant voor vrijwillige IFRS-implementatie.

Het voordeel van betere *public relations* werd door twee respondenten aangeduid als een determinant in hun keuze. Eenmaal werd een score van 2 toegewezen en de andere keer kreeg het een score van 5 toegewezen. Het voordeel werd dus bij twee van de 17 respondenten aangeduid als een factor in de keuze om IFRS toe te passen, dit wil dus zeggen in 12 procent van de responses. Dus de betere band tussen het bedrijf en hun directe omgeving veroorzaakt door IFRS is niet meteen een hoofddeterminant in de keuze voor vrijwillige IFRS-implementatie maar kan wel deels bijdragen tot een overstap van BGAAP naar IFRS. De mogelijkheid om te blijven benchmarken met de concurrenten was voor drie respondenten een determinant in hun keuze voor IFRS. De respondenten gaven respectievelijk een 3 en tweemaal 5 aan het benchmarking voordeel. Het is dus niet een van de belangrijkste factoren om te kiezen voor IFRS maar het komt toch terug bij 18 procent van de responses. De belangrijkheid die wordt toegewezen aan het voordeel heeft wel slechts een gemiddelde score van ongeveer 4, dit wil zeggen dat het voor de respondenten een minder belangrijke determinant is. In het algemeen zal het blijven benchmarken met concurrenten dus niet zo'n belangrijke determinant zijn voor het vrijwillig kiezen voor IFRS.

Een verbetering van het bedrijfsimago werd door vijf respondenten als een determinant aangehaald. De scores die werden toegekend waren eenmaal 2, tweemaal 4 en tweemaal 5. Dit komt neer op een gemiddelde score van 4, dus in minder mate belangrijk bij de keuze. Toch is het verbazend dat in 29 procent van de responses bedrijfsimago wordt aangehaald als een determinant in de keuze voor IFRS, aangezien dit niet direct een reden was om IFRS in het leven te roepen. Het verkrijgen van een positiever bedrijfsimago heeft natuurlijk wel een aantal grote voordelen voor bedrijven zoals meer klanten, meer bekendheid, enzovoort. Dit kan wel een belangrijke stimulans zijn voor bedrijven om over te stappen van BGAAP naar IFRS. Zoals blijkt uit het onderzoek is dit niet een hoofdreden om vrijwillig te kiezen voor IFRS maar is het toch een belangrijk gegeven voor de bedrijven waardoor het wel een determinant kan zijn.

Twee van de 14 redenen werden zesmaal gekozen door de respondenten namelijk hogere kwaliteit van de cijfers en meer transparantie. Ze werden in slechts 35 procent van de responses aangeduid als een determinant voor IFRS. Hogere kwaliteit van de cijfers wordt in de literatuur aangehaald als een van de belangrijkste voordelen van IFRS maar dit blijkt in onze enquête niet zo'n belangrijke determinant te zijn voor de bedrijven. De scores waren eenmaal 2, driemaal 3, eenmaal 4 en eenmaal 5. Dit zorgt voor een gemiddelde score van 3,3 dus hogere kwaliteit zit op het vlak van belangrijkheid bij de respondenten tussen relatief belangrijk en minder belangrijk. De bedrijven die verhoogde kwaliteit hebben aangeduid vinden deze dus niet de belangrijkste determinant om IFRS vrijwillig te implementeren, er waren telkens minstens twee determinanten belangrijker voor hen. Meer transparantie is een ander voordeel dat zeer vaak wordt aangehaald in de literatuur. Dit was ook een van de hoofdredenen voor de IASB om IFRS op te stellen. De bedrijven die hebben deelgenomen aan de enquête vinden dit echter niet zo belangrijk. De verhoogde transparantie kreeg eenmaal 2, eenmaal 3, eenmaal 4 en tweemaal 5 toegewezen. De gemiddelde score voor

verhoogde transparantie ligt dus op een 4 voor de zes toegewezen scores. Deze gemiddelde score laat zien dat de bedrijven de verhoogde transparantie niet zien als een van de belangrijkste determinanten voor vrijwillige IFRS-implementatie. Wel kan het worden beschouwd als een mogelijke reden om IFRS vrijwillig te gaan toepassen, zoals aangehaald in de literatuur.

4.3.2 Belangrijke determinanten vrijwillige toepassing IFRS

Een betere vergelijkbaarheid tussen bedrijven onderling werd door negen van de respondenten als een reden aangeduid voor een vrijwillige IFRS-implementatie. In 53 procent van de gevallen speelde een betere vergelijkbaarheid dus een rol in de keuze voor IFRS. Dit is op zich geen verassing aangezien dit een reden was voor de IASB om IFRS te ontwikkelen. Ook in de literatuur werd de verhoogde vergelijkbaarheid vaak aangehaald als een belangrijk voordeel van IFRS. De scores die werden toegekend aan de verhoogde vergelijkbaarheid zijn: eenmaal 1, driemaal 2, eenmaal 3, driemaal 4 en eenmaal 5. Dit komt neer op een gemiddelde score van 3, dus relatief belangrijk in de keuze. Dit is toch een opvallend lage belangrijkheid in vergelijking met de frequentie en de belangrijkheid aangehaald in de literatuur. Uit het onderzoek valt dus af te leiden dat verhoogde vergelijkbaarheid in het algemeen wel een determinant zal zijn voor de keuze naar IFRS maar dat het niet de belangrijkste factor is.

Nuttigere informatie voor managers, stakeholders en aandeelhouders werd door tien respondenten aangeduid als een determinant om te kiezen voor vrijwillige IFRS-implementatie. Door 59 procent van de respondenten werd nuttigere informatie aanzien als een van de hoofdredenen om te kiezen voor IFRS. Dit viel op voorhand te verwachten aangezien dit voordeel ook vaak werd aangehaald in de literatuur en toch een belangrijk voordeel is van IFRS. Als de financiële rapportering nuttigere informatie levert aan zowel managers als aandeelhouders kan een bedrijf hier meer gebruik van maken in het dagelijkse bestuur en in de lange termijnbeslissingen. De scores die werden toegekend aan de belangrijkheid van nuttigere informatie waren dan ook aan de hoge kant namelijk: eenmaal 1, tweemaal 2, vijfmaal 3 en tweemaal 4. Dit geeft een gemiddelde score van 2,8, dus tussen belangrijk en relatief belangrijk in. Deze score valt ongeveer gelijk met de verwachte score op basis van de vermeldingen in de literatuur. Naar aanleiding van de enquête kan er dus gesteld worden dat nuttigere informatie een belangrijke determinant is bij de keuze om over te gaan naar vrijwillige IFRS-implementatie.

De belangrijkste reden voor de IASB om een uniforme boekhoudstandaard te ontwikkelen was internationale harmonisatie van de geconsolideerde jaarrekeningen in de wereld. De IASB wilde één boekhoudstandaard gebruiken die in elke geconsolideerde jaarrekening over de hele wereld gebruikt zou worden. Dit zou tot internationale harmonisatie leiden waardoor de jaarrekeningen makkelijker te vergelijken zijn over de landen heen en er een hogere uniformiteit is in de jaarrekeningen. Internationale harmonisatie werd door elf respondenten aangeduid als een determinant in de keuze voor IFRS, dus in 65 procent van de responses. De scores die werden toegekend aan internationale harmonisatie zijn vijfmaal 1, driemaal 2, eenmaal 4 en tweemaal 5. Dit levert een gemiddelde score van 2,3 op, dit betekent dat deze determinant belangrijk is in de keuze voor IFRS. Aan de hand van de literatuur en de intenties van de IASB werd deze score

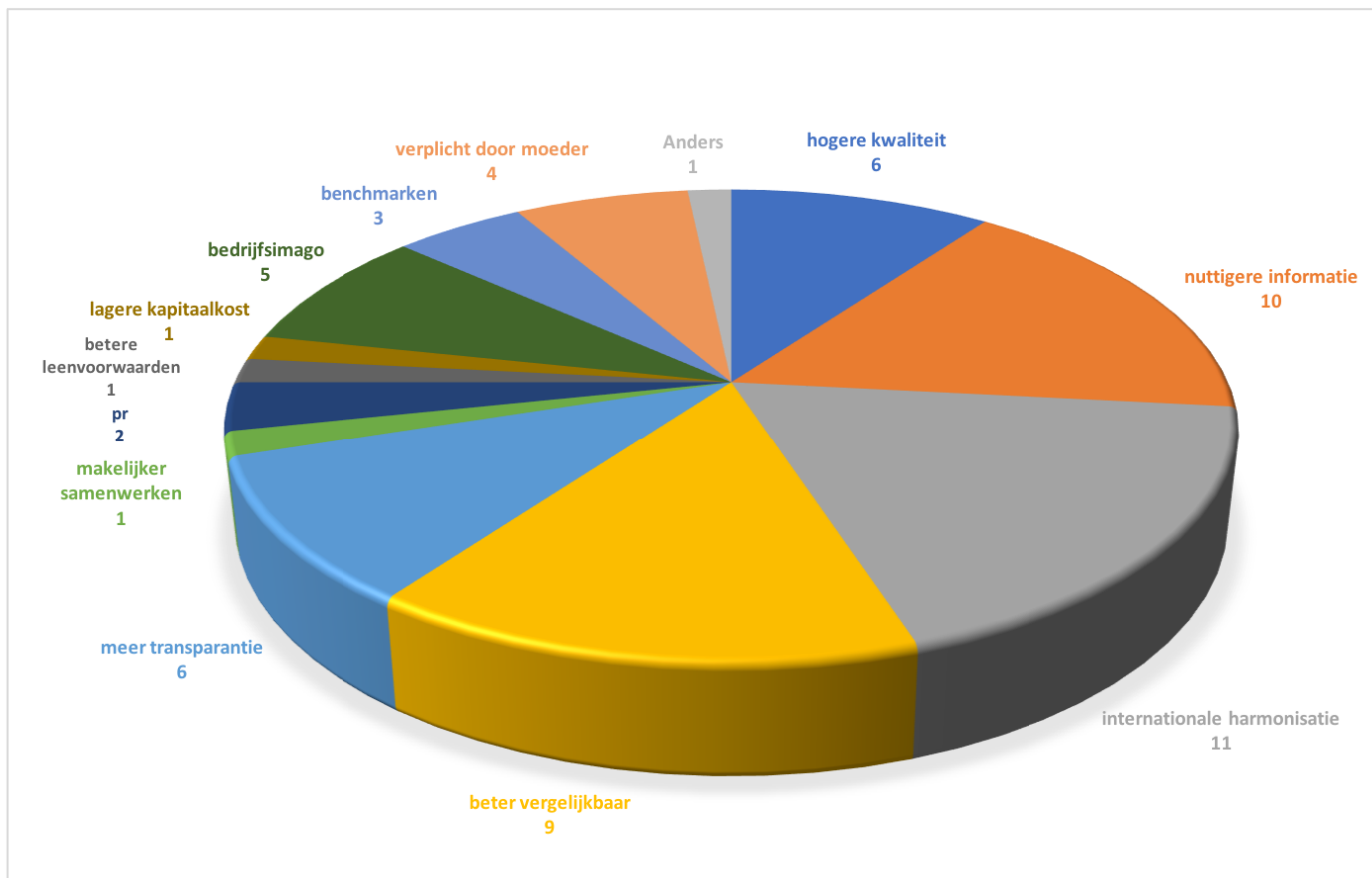
verwacht op voorhand, toch is het opmerkelijk dat internationale harmonisatie niet vaker werd aangehaald tijdens het onderzoek.

4.3.3 Belangrijkste determinant vrijwillige toepassing IFRS

De hoofdreden waarom internationale harmonisatie, nuttigere informatie en betere vergelijkbaarheid in minder dan 70 procent van de responses werden aangehaald is de laatste reden in de keuzelijst, de verplichting van de moederonderneming om IFRS toe te passen. Deze verplichting werd negen keer aangehaald als reden voor de keuze voor IFRS. Telkens kreeg ze de score 1 toegewezen en in vijf van de negen gevallen werden er geen andere determinanten opgegeven door de respondenten. Dus bij alle negen responses was de verplichting door de moeder de hoofdreden om IFRS vrijwillig te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Bij 53 procent van de bedrijven die hebben deelgenomen aan de enquête is er dus een verplichting van de moederonderneming om IFRS te gebruiken in hun geconsolideerde jaarrekening. Naar aanleiding van de literatuur werd verwacht dat druk of verplichting vanuit de moederonderneming een belangrijke determinant ging zijn in de keuze voor IFRS. Dit is ook gebleken uit de antwoorden in de enquête. Voor internationale groepen is het gebruik van IFRS in hun geconsolideerde jaarrekening een belangrijke kost- en tijdbesparing. Aangezien ze door het gebruik van IFRS alle jaarrekeningen direct kunnen samennemen en er één geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS van kunnen maken. Dit was voordien veel moeilijker met alle verschillende boekhoudstandaarden in de verschillende landen. Hierdoor worden de kosten om de boekhoudstandaarden om te zetten uitgespaard en wordt ook veel tijd en energie uitgespaard die normaal wordt gestopt in de omzetting van de boekhoudstandaarden. Internationale groepen kunnen dus wel degelijk een groot voordeel doen door IFRS toe te passen in hun jaarrekeningen. De verplichting van de moederonderneming is dus logisch vanuit het groepsstandpunt. Het is dan ook logisch dat de verplichting vanuit de moederonderneming in deze enquête als belangrijkste determinant kan worden gezien voor bedrijven om IFRS "vrijwillig" te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening.

4.3.4 Determinanten zonder de verplichting door de moeder

Nu worden de responses met enkel verplichting door moedermaatschappij weggelaten uit de lijst van geregistreerde antwoorden, zoals eerder aangehaald zijn dit vijf van de 17 responses. Als we deze responses wegnemen uit de lijst dan valt het op dat de verwachte belangrijke determinanten veel frequenter worden aangehaald in de responses. Het weglaten van de verplichting door de moederonderneming zorgt ervoor dat we enkel de responses overhouden waar andere determinanten medeverantwoordelijk zijn voor de keuze tot vrijwillige IFRS-implementatie. De responses waarbij verplichting door de moeder op 1 stond maar waar ook nog andere determinanten werden aangehaald, worden hier wel behouden.

Figuur 5: Aantal keer dat determinanten werden aangehaald zonder de responses met enkel verplichting door moeder

Zoals te zien in figuur 5 wordt internationale harmonisatie in dit geval 11 keer aangehaald in de 12 overgebleven responses. Dat is dus in 92 procent van de gevallen. Dit is exact wat de IASB beoogde met de standaard, hun hoofdreden komt nu overeen met de meest aangehaalde determinant door de respondenten. Ook de nuttigere informatie stijgt nu naar een percentage van 83 procent tegenover 59 procent wanneer alle responses samen werden bekeken. De verbeterde vergelijkbaarheid van de geconsolideerde jaarrekening stijgt van 53 procent naar 75 procent. Hogere kwaliteit en meer transparantie stijgen beide van 35 procent naar 50 procent, dus nu worden ze in de helft van de responses aangehaald als een determinant bij de keuze om vrijwillig IFRS te implementeren. Het feit dat al deze voordelen nu in minimum de helft van de gevallen worden aangehaald, betekent dat ze allemaal een determinant zijn bij de keuze voor IFRS.

Uit de enquête blijkt dat verplichting door de moedermaatschappij de belangrijkste factor is in de keuze om IFRS toe te passen bij de bedrijven die de enquête hebben ingevuld. Als we deze verplichting weglaten komen er nog vijf andere determinanten naar boven die bepalend zijn bij de keuze voor IFRS namelijk: internationale harmonisatie, nuttigere informatie, betere vergelijkbaarheid, hogere kwaliteit en meer transparantie. Al deze determinanten werden minimaal bij de helft van de responses aangehaald als een reden om te kiezen voor IFRS. De verbetering van het bedrijfsimago en de mogelijkheid om te blijven benchmarken met concurrenten kunnen

ook worden gezien als redenen om IFRS te implementeren, echter zijn deze niet de hoofdredenen om te kiezen voor IFRS bij onze respondenten.

Hoofdstuk 5: Determinanten tegen de vrijwillige toepassing van IFRS volgens bedrijven

In het vorige hoofdstuk werden de determinanten gezocht die verantwoordelijk zijn voor de vrijwillige overschakeling naar IFRS. Dit hoofdstuk gaat echter de determinanten zoeken die ervoor zorgen dat bedrijven ervoor kiezen om IFRS niet vrijwillig te gaan toepassen. In de eerste sectie wordt de onderzoeksopzet toegelicht. Vervolgens zijn er drie diepte-interviews met bedrijven om de determinanten te kunnen achterhalen. De laatste sectie omvat een algemene conclusie met de belangrijkste aangehaalde determinanten in de interviews.

5.1 Onderzoeksopzet

Slechts een handvol bedrijven kiezen ervoor om vrijwillig IFRS te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. Wat zijn nu de redenen achter het feit dat de meeste Belgische ondernemingen ervoor kiezen om hun geconsolideerde jaarrekening te blijven opstellen volgens BGAAP? Deze redenen worden achterhaald aan de hand van diepte-interviews bij Belgische ondernemingen die BGAAP toepassen in hun geconsolideerde jaarrekeningen. Drie bedrijven hebben zich bereid gevonden om deel te nemen aan de diepte-interviews. Het gaat hier om drie grote Belgische bedrijven die deel uitmaken van een groep.

Naam Bedrijf	Sector	Aantal werknemers	Aantal filialen	Actief in het buitenland
Familiebedrijf	/	+ - 2600	17	Ja
Cegeka	IT	4000	22	Ja
Kerkstoel Groep	Beton	120	3	Nee

Tabel 1: geïnterviewde bedrijven

Het eerste bedrijf is een groot familiebedrijf gevestigd in Vlaanderen, daarbuiten hebben ze verscheidene filialen in het buitenland. Ze zijn binnen hun industrie een van de grootste spelers in België en in het buitenland. Het tweede bedrijf, Cegeka, is ontstaan in België in 1992. Cegeka beschrijft zichzelf op zijn website als "een betrouwbare IT-partner in tijden van digitale transformatie" (Cegeka, z.j.). Cegeka heeft filialen in zeven verschillende landen waaronder België, Oostenrijk, Tsjechië, enzovoort. In België behoort Cegeka tot een van de grootste IT-consultancy ondernemingen. Het derde bedrijf betreft Groep Kerkstoel. "Groep Kerkstoel is een gerenommeerd bedrijf in de sector van betonnen prefab elementen en stortklaar beton", zoals vermeld op hun website (Kerkstoel, z.j.). Groep Kerkstoel is een groep met 120 medewerkers en heeft twee dochterondernemingen Kerkstoel Beton en Kerkstoel 2000+. De groep heeft twee vestigingen één in Heist-op-den-Berg en één in Grobbendonk.

5.2 Familiebedrijf

Het eerste geïnterviewde bedrijf is een groot familiebedrijf, het is een van de grootste spelers in zijn industrie dit zowel in binnen- als buitenland. De geïnterviewde persoon is de financiële en administratieve manager van het bedrijf. Het bedrijf is in het begin zeer klein begonnen en werd daarna groter en groter door overnames in binnen- en buitenland. Ondertussen is het bedrijf verspreid over de hele wereld maar toch is het nog steeds voor 100 procent in handen van de originele oprichter. Het bedrijf stelt momenteel zijn geconsolideerde jaarrekening op volgens BGAAP, zo kan de jaarrekening ook worden teruggevonden in de Balanscentrale van de Nationale Bank van België. Zoals eerder aangehaald heeft het bedrijf verschillende filialen in het buitenland waardoor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening een hele taak wordt met al de verschillende boekhoudstandaarden over deze verschillende landen.

Toch kiest het bedrijf ervoor om de IFRS-standaarden niet te implementeren in zijn geconsolideerde jaarrekening. Het bedrijf implementeert tot op heden dus nog altijd BGAAP in hun geconsolideerde jaarrekening. Dit omdat de redenen om IFRS niet toe te passen zwaarder wegen dan de redenen om het wel te doen. Ten eerste zijn de *disclosures* die verplicht zijn onder IFRS veel te uitgebreid voor hen waardoor je meer informatie moet vrijgeven en ze zouden hierdoor ook veel tijd verspillen. Ook de complexiteit van de waarderingsregels en het feit dat je alles moet volgen en niet meer de vrijheid krijgt om de cijfers op een gezond verstandelijke manier weer te geven zijn belangrijke nadelen aan IFRS. Een andere reden is dat auditors bij ondernemingen die volgens BGAAP rapporteren makkelijker geneigd zijn om mee te gaan in een bepaalde denkwijze terwijl dit bij grote bedrijven die volgens IFRS rapporteren niet zo snel zal zijn. Dit komt volgens de financiële manager omdat "het bij IFRS-jaarrekeningen echt wel juist moet zijn anders worden auditors afgemaakt in de pers". Er kijkt dus veel meer volk mee bij een IFRS-jaarrekening. Het bedrijf heeft in de afgelopen jaren zeer veel overnames gedaan waardoor het veel *goodwill* heeft betaald over de jaren heen, ze schrijven deze goodwill af volgens BGAAP. Onder IFRS zou dit echter niet mogen waardoor het eigen vermogen in een jaarrekening volgens IFRS veel hoger zou liggen dan het nu ligt onder BGAAP. De huidige balanswaarde van het bedrijf ligt dus lager dan deze onder IFRS zou zijn, ook dat is een reden om niet over te stappen naar IFRS.

De belangrijkste reden om IFRS niet toe te passen voor dit bedrijf is de verplichting van segment rapportering. Bij segment rapportering moet je als bedrijf weergeven per segment welke winsten je haalt en van waar deze winsten komen. De financiële manager heeft er geen enkel probleem mee om meer informatie vrij te geven maar segment rapportering is voor hem nog een stap te ver. Hij vreest dat dit vooral naar concurrenten toe moeilijk wordt omdat iedereen dan in de jaarrekening kan zien waar de winst vandaan komt en zelf de marges kan gaan berekenen. Op deze manier kunnen concurrenten makkelijker hun prijs iets daaronder zetten waardoor klanten worden afgesnoept. Volgens hem geldt dit ook voor klanten en leveranciers, zij kunnen uit deze rapportering halen wat andere betalen en kunnen dan hetzelfde bedrag eisen. Hij vreest dat externen dus heel zwart wit naar de jaarrekening gaan kijken en geen rekening gaan houden met de schommelingen in de economie, wat voor hen toch de belangrijkste factor is in de prijszetting.

Op een bepaald moment heeft het bedrijf beslist om een bedrijfsspecifieke GAAP te schrijven. Deze bedrijfsspecifieke GAAP kwam voort uit de nood aan duidelijke principes, die voor iedereen binnen de groep gekend zijn. De financiële manager is begonnen vanuit de BGAAP en heeft daarna een aantal interne waarderingsregels vastgelegd voor de zaken die belangrijk zijn voor het bedrijf. De ontwikkelde GAAP is heel specifiek toegespitst op de noden van het bedrijf. Alle principes worden ook zeer goed toegelicht in een boek waardoor het voor iedereen zeer duidelijk is wat er gedaan moet worden in bepaalde situaties. Nieuwe medewerkers van het bedrijf krijgen dit boek met de bedrijfsspecifieke GAAP voorgeschoteld en worden waar nodig bijgestuurd en opgeleid. De GAAP is wel bewust zo simpel mogelijk gehouden zodat de filialen zich niet kunnen wegstoppen achter het feit dat ze niet begrepen wat en hoe ze moesten rapporteren. Ook de auditors en de interne *controllers* kennen deze bedrijfsspecifieke GAAP en kijken erop toe dat deze correct wordt toegepast door de filialen. "Hierdoor kunnen de filialen minder spelen met hun jaarrekening, wat veel beter is voor de moederonderneming" aldus de financiële manager.

Volgens de financiële manager proberen filialen om mogelijke problemen zo lang mogelijk weg te houden van de moederonderneming. Hierdoor moeten de filialen maandelijks rapporteren aan de moederonderneming volgens de bedrijfsspecifieke GAAP. Dit stelt het management in staat om snel te kunnen reageren op eventuele problemen, ze gebruiken dit als knipperlicht. Deze knipperlichten zijn zeer belangrijk voor het bedrijf, aldus de financiële manager. Hij zou hier in de toekomst ook niet vanaf willen stappen. Volgens de financiële manager zouden deze knipperlichten niet zo snel zichtbaar zijn bij IFRS waardoor het management te laat op de hoogte is van mogelijke problemen en niet meer kan ingrijpen.

Het bedrijf beoogt om in de toekomst te blijven groeien en denkt dan ook dat ze ooit de overstap naar IFRS zullen maken. De financiële manager ziet een aantal redenen waarom bedrijven overstappen naar IFRS. Langs de ene kant zijn er externe factoren zoals banken die het gaan vereisen alvorens ze kapitaal gaan toestaan en het wordt makkelijker om bedrijven over te nemen aangezien IFRS een zekerheid met zich meebrengt. Aan de andere kant zijn er interne factoren. Zo is de interne vergelijkbaarheid veel hoger en ook de controle door de auditors is makkelijker waardoor elk filiaal dezelfde standaardaudit krijgt. Voor de moederonderneming wordt het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening ook veel makkelijker, dit zou volgens de financiële manager voor hen een belangrijk determinant zijn om IFRS toe te passen. Ook het internationale karakter van IFRS en het feit dat het voldoende gedragen wordt over meerdere landen en zelfs regio's, zijn determinanten om IFRS in de toekomst te implementeren. Een andere reden die een overstap naar IFRS kan versnellen is de aankoop van een *tool* om de financiële rapportering binnen de groep op te stellen. Als het bedrijf zo'n professionele *tool* laat ontwikkelen zullen ze deze ook moeten uitrusten met bepaalde waarderingsregels, dan voorziet de manager om meteen de overstap te maken naar de IFRS-waarderingsregels. Dit wil niet zeggen dat ze dan meteen hun geconsolideerde jaarrekening *full compliant* IFRS gaan publiceren want voor hen blijven de toelichtingen nog steeds te veeleisend. Wel gaan ze in deze *tool* stap voor stap naar IFRS gaan werken, dus "telkens er veranderingen worden doorgevoerd in de bedrijfsspecifieke GAAP gebeurt dit in de richting van IFRS".

5.3 Cegeka

Cegeka is een ICT-integrator bedrijf opgericht in Limburg in 1992. Het bedrijf richt zich vooral op de BENELUX-regio. Cegeka heeft vier *business* lijnen waarbinnen het hoofdzakelijk opereert namelijk *professional services*, applicaties, Microsoft EFT-pakketten en infrastructuur. Het bedrijf heeft een constante omzetgroei van acht à negen procent per jaar gedurende de laatste tien jaar, het wil deze groei ook aanhouden in de komende jaren. Momenteel zijn ze operationeel in acht landen namelijk de BENELUX-regio, Duitsland, Italië, Roemenië, Oostenrijk, Tsjechië en Slowakije. Het financieel gebeuren is decentraal geregeld zo gebeurt voor Vlaanderen alles in Hasselt en voor Nederland alles in Veenendaal, de andere filialen hebben elk hun eigen financieel departement. Al deze filialen rapporteren maandelijks aan het hoofdkantoor in Hasselt. De geïnterviewde, Kris Coenegrachts, is de *Group Controller* binnen Cegeka. Hij is verantwoordelijk voor het nakijken van alle rapporteringen van de verschillende filialen en voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening.

Cegeka implementeert nog steeds BGAAP in hun geconsolideerde jaarrekening, dit is een bewuste keuze aldus Coenegrachts. Zij gaan pas overstappen op IFRS als dit voor hen noodzakelijk is bijvoorbeeld bij een overname door een grote groep of bij een beursgang. De toepassing van BGAAP in de jaarrekening is historisch gekomen aangezien het bedrijf in de beginjaren enkel actief was in Vlaanderen en Wallonië. Het was voor hen logisch om BGAAP te gebruiken in hun geconsolideerde jaarrekening. Een andere reden is dat een overstap naar IFRS "een hele grote investering zou vragen van het bedrijf en dit niet enkel in geld maar ook in mensen en middelen". Hiermee bedoelt Coenegrachts dat het bedrijf een aantal dingen verder moet gaan uitwerken dan onder BGAAP, ook moeten ze twee jaar terug *restate*n en er moeten medewerkers worden opgeleid om IFRS te kunnen implementeren. Het verder uitwerken speelt zich vooral af in de *revenue recognition* verplichting van IFRS waar de opbrengsten moeten worden opgesplitst volgens afkomst. Onder andere de *revenue recognition* van leasing zou veel veranderen voor het bedrijf, deze is de laatste maanden sterk aangepast waardoor het verschil tussen de verwerking van leasing tussen BGAAP en IFRS nog groter is geworden. Dit zou voor het bedrijf een impact hebben op de cijfers. Voor Cegeka is IFRS een project op lange termijn, er wordt wel over nagedacht door sommige medewerkers van de financiële afdeling maar het is momenteel niet prioritair.

Coenegrachts is ervan overtuigd dat IFRS complexer is dan BGAAP, maar hij vindt het vooral een verandering van *mindset* ten opzichte van BGAAP. Als je IFRS vijf jaar toepast dan ben je het gewoon, het feit is gewoon dat je eenmaal de stap moet zetten om over te schakelen naar IFRS. Bij IFRS is het rapporteringsluik wel veel uitgebreider dan onder BGAAP. Als het bedrijf de jaarrekening vandaag opstelt weten ze exact wat erin moet staan, onder IFRS zullen ze veel meer zelf moeten schrijven. Dit schrijven gaat zorgen voor een stijging in de kosten omdat er meer medewerkers bij betrokken moeten worden om de jaarrekening op te stellen. Coenegrachts voorziet dus meer werk onder IFRS en als dit niet echt nodig is voor hen ziet hij er het nut niet van in. Veel bedrijven hebben ook schrik voor het omzetproces omdat daar ook zeer veel tijd in kruipt, Cegeka ziet dit eerder als een noodzaak als je IFRS of IFRS-light wil toepassen. Ze zijn hier stap voor stap naartoe aan het werken met een rapporteringspakket dat ze elk jaar uitbreiden dichter

naar IFRS toe. Zodat de overstap naar IFRS uiteindelijk vlotter zal verlopen. Het rapporteringspakket en de *manual* worden gegeven aan de filialen zodat ze weten wat ze moeten rapporteren aan de moedermaatschappij.

De zware toelichtingen, die verplicht zijn onder IFRS, zijn een belangrijke barrière voor Cegeka om IFRS niet vrijwillig te gaan implementeren in hun jaarrekening. Een aantal jaren geleden heeft de IASB een voorstel gedaan om een IFRS-light te maken voor KMO's of voor bedrijven zoals Cegeka. Coenegrachts ziet een mogelijkheid in zo'n lightversie om de barrière lager te maken. Voor Cegeka zou het wegvallen van de vele en zware *disclosures* al een belangrijke stap zijn in de goede richting. Het gaat dan vooral over de vele tijd en energie die kruipt in het opstellen van deze *disclosures*. Zoals eerder aangehaald is Cegeka een groeiend bedrijf waar de cijfers jaar na jaar kunnen wisselen als ze dan segment rapportering moeten doen waar cijfers over twee jaar worden vergeleken, kan dit een vertekend beeld geven aan aandeelhouders. Coenegrachts wil dit liefst vermijden vooral naar de balans toe. De *disclosures* zijn momenteel veel te uitgebreid voor Coenegrachts, dit is de belangrijkste reden waarom IFRS momenteel niet wordt toegepast door het bedrijf. Bij BGAAP zijn deze toelichtingen minder uitgebreid en kan je zelf beslissen hoe ver je gaat in het geven van additionele informatie.

Een belangrijk voordeel van IFRS dat werd aangehaald in de literatuur is dat het een duidelijk beeld geeft aan externen hoe een onderneming ervoor staat. Coenegrachts vindt dit niet noodzakelijk het geval omdat in België externen gebiased zijn door de kennis die ze reeds hebben van BGAAP. Deze kennis van BGAAP brengt een voordeel met zich mee voor het begrijpen van de geconsolideerde jaarrekening. Coenegrachts haalt hier een voorbeeld aan van "buitenlandse collega's die hun geconsolideerde jaarrekening opvragen, zij vinden het goed dat de jaarrekening een standaardformaat heeft en dat ze er elk jaar hetzelfde uitziet". Het zou voor deze collega's dus moeilijker worden om de jaarrekening te begrijpen als ze overschakelen op IFRS. Ook de mogelijkheid om te blijven benchmarken met concurrenten is voor Cegeka geen stimulus om over te stappen op IFRS. Qua rapportering is IFRS op een aantal dingen heel bizar volgens Coenegrachts zoals bij *goodwill*. Onder BGAAP kan deze *goodwill* gewoon worden afgeschreven en dat is heel transparant maar bij IFRS hangt dit af van al dan niet een *reparment*.

De belangrijkste elementen die aanwezig moeten zijn bij boekhoudstandaarden volgens Coenegrachts zijn duidelijkheid en simpel te implementeren. Hij vindt dat deze elementen niet echt aanwezig zijn bij IFRS. Enerzijds is er de vaagheid in de regels bij IFRS waardoor de standaarden onduidelijk worden. Anderzijds is IFRS niet makkelijk te implementeren omdat het redelijk theoretisch is opgebouwd. Deze theoretische opbouw ligt vaak ver verwijderd van hoe het werkt in de praktijk zoals bij *added revenue* recognition waar alle opbrengsten uit elkaar moeten worden getrokken en toegewezen worden. Dat maakt het voor bedrijven heel moeilijk en tijdrovend om IFRS te gaan implementeren. Coenegrachts vindt daarom dat boekhoudstandaarden voldoende op de praktijk gericht moeten zijn.

5.4 Groep Kerkstoel

Het laatste geïnterviewde bedrijf is Groep Kerkstoel. Groep Kerkstoel is gevestigd in Grobbendonk. De groep is actief in de industrie van betonnen prefab elementen en het stortklaar beton. Groep Kerkstoel is een groep met 120 medewerkers en heeft drie dochterondernemingen Kerkstoel Beton, Kerkstoel 2000+ en Immo Catenberg. Het bedrijf is nog steeds in handen van de familie Kerkstoel. De familie Kerkstoel is al sedert 1902 actief in de bouwsector. Kerkstoel is duidelijk het kleinste van de drie bedrijven die werden geïnterviewd. Het is een echte familiale KMO, hier verwachtten we dus een iets andere kijk op IFRS dan bij de twee vorige bedrijven. KMO's komen minder in contact met IFRS omdat ze niet echt de doelgroep zijn van de IASB.

Frederick Jonckheere, CEO van de Groep Kerkstoel, beaamt het feit dat de familiale KMO's in België niet echt in contact komen met IFRS. Groep Kerkstoel stelt zijn geconsolideerde jaarrekening op volgens BGAAP. Voor hen is dit logisch omdat ze enkel actief zijn binnen België. Hun geconsolideerde jaarrekening wordt enkel opgemaakt voor intern gebruik, ze zijn niet verplicht om deze te publiceren op de NBB-website. Binnen het managementteam van Kerkstoel heeft iedereen voldoende kennis van BGAAP maar kennis van IFRS is niet bij iedereen aanwezig. Hierdoor is het gebruik van BGAAP in de geconsolideerde jaarrekening makkelijker aangezien deze enkel intern wordt gebruikt. Zo kan iedereen in het managementteam de jaarrekening interpreteren en begrijpen waardoor er makkelijker en sneller beslissingen kunnen worden genomen.

Jonckheere heeft zich nog nooit echt de vraag gesteld of ze IFRS zouden moeten toepassen in hun jaarrekening. Toch merkt hij wel dat er meer en meer wordt gerefereerd naar IFRS door hun auditors en dat de IFRS-standaarden toch stilaan in hun rapportering gaan sluipen. Jonckheere 's kennis over IFRS is eerder beperkt maar hij vindt de IFRS-standaarden te complex voor KMO's zoals Kerkstoel. Volgens hem zijn de IFRS-standaarden ook te veel gericht op multinationals waardoor ze weinig relevant zijn voor niet-beursgenoteerde bedrijven. Het feit dat het op multinationals gebaseerd is zorgt ervoor dat de implementatie van IFRS administratief zeer zwaar is voor KMO's.

Een andere reden waarom IFRS niet wordt geïmplementeerd door Groep Kerkstoel is de volatiliteit van de resultaten onder IFRS. Zowel Jonckheere als de externe auditor vinden dit een belangrijk nadeel aan IFRS. Ook levert IFRS veel extra werk op onder andere omdat er dan een jaarlijkse omzetting van statutaire resultaten moet gebeuren. Dit komt door de dubbele standaard in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening. Dit extra werk leidt tot de zware administratieve last waar Jonckheere eerder naar refereerde. Net zoals Jonckheere stelt de externe auditor van Groep Kerkstoel dat de verhoogde complexiteit voor de groep een belangrijk nadeel is verbonden aan IFRS. Een vermindering van deze complexiteit voor de gebruiker is nodig alvorens Groep Kerkstoel wil overwegen om IFRS te gaan toepassen.

Een soort van IFRS-light met een lagere administratieve last en eerder gericht op niet-beursgenoteerde bedrijven zou voor Kerkstoel enorm interessant zijn. Want de BGAAP-standaarden zijn volgens Jonckheere te veel gericht op de fiscaliteit. De standaarden moeten weg van de fiscale

insteek en moeten meer opschuiven naar de essentie van bedrijfsvoering. De standaarden moeten sterker focussen op *cashflow* en *working capital*, deze vormen de essentie van bedrijfsvoering aldus Jonckheere. Met BGAAP is het zeer moeilijk om een relevant en tijdig beeld te krijgen van de prestaties van een bedrijf, onder meer doordat het zo sterk fiscaal gericht is. Het familiebedrijf en Cegeka waren het er ook over eens dat zowel de IFRS- als de BGAAP-standaarden te ver afwijken van de praktijk. De voorgestelde IFRS-light moet dan wel door alle vergelijkbare ondernemingen per industrie gebruikt worden. Ook zou er dan moeten overgeschakeld worden naar slechts een standaard voor alle jaarrekeningen zodat de vergelijkbaarheid gegarandeerd kan worden. In tegenstelling tot nu waar zowel BGAAP als IFRS in de jaarrekeningen worden geïmplementeerd.

Groep Kerkstoel vindt het belangrijk dat boekhoudstandaarden makkelijk toepasbaar zijn en gelinkt aan de praktijk. Ook de andere geïnterviewde bedrijven vonden dit belangrijke kenmerken voor een boekhoudstandaard. De externe auditor vindt tevens dat de ideale boekhoudstandaard de vergelijkbaarheid van cijfers en ondernemingen moet garanderen en dat de standaard toegankelijk is voor iedereen. De standaard moet dus minder complex zijn dan vandaag waardoor het voor iedereen mogelijk wordt om deze toe te passen in de jaarrekening. De externe auditor vindt dat de boekhoudstandaard toegankelijk en verstaanbaar moet zijn voor een groot publiek. Het valt op dat de externe auditor van de groep de focus vooral legt op de begrijpbaarheid voor de externen terwijl Jonckheere vooral focust op het intern gebruik en de toepasbaarheid van de standaarden. Dit komt door het verschil in focus tussen de CEO van een bedrijf en de externe auditor. De CEO focust op het intern gebruik terwijl de externe auditor focust op de externe omgeving.

5.5 Algemene conclusie interviews bedrijven

Voor het familiebedrijf zijn er een aantal belangrijke redenen om IFRS momenteel niet te implementeren in hun geconsolideerde jaarrekening. De belangrijkste reden is de verplichting tot segment rapportering bij IFRS. Het familiebedrijf vindt dat er hier te veel belangrijke informatie moet worden vrijgegeven aan concurrenten, klanten en leveranciers. Ze vrezen dat ze op deze manier concurrenten voordeel geven bij het binnenhalen van zowel klanten als leveranciers. Ook de bijkomende toelichtingen, het feit dat er meer volk meekijkt en de complexiteit zijn nadelen aan IFRS voor het bedrijf. Toch gelooft de financiële manager dat ze in de toekomst wel zullen moeten overstappen op IFRS omwille van druk door de banken of door nood aan extern kapitaal.

Cegeka kiest er bewust voor om niet over te stappen op IFRS, enkel als het echt nodig is gaan zij de overstap maken. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat BGAAP voor de hand ligt voor hen en de grote investering die vasthangt aan IFRS. Deze investering is hoofdzakelijk te wijten aan de complexiteit van IFRS en aan de uitgebreide toelichtingen die worden vereist. Hierdoor zal er meer tijd en energie moeten worden gestopt in het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening. Coenegrachts vindt ook dat de IASB een kans heeft gemist met de IFRS-lightversie. Deze versie kwam een aantal jaren geleden ter sprake. De barrière om over te stappen op IFRS zou een stuk lager worden voor veel bedrijven volgens Coenegrachts indien er een soort van lightversie beschikbaar was.

Groep Kerkstoel heeft nooit nagedacht over het toepassen van IFRS in hun jaarrekening. Toch laten hun auditors vaker en vaker vallen dat het wel interessant zou kunnen zijn voor hen. Ze gebruiken momenteel BGAAP in hun geconsolideerde jaarrekening maar ook deze standaard is niet aangepast aan de praktijk. De gemakkelijke implementatie en de praktijkgerichtheid zijn voor Kerkstoel de belangrijkste elementen van een boekhoudstandaard. Terwijl hun auditor vooral toegankelijkheid en verstaanbaarheid naar externen toe belangrijk vindt.

Hoofdstuk 6: Redenen om IFRS niet vrijwillig toe te passen volgens de auditwereld

Wat is nu de kijk van de auditwereld op de vrijwillige toepassing van IFRS door niet-beursgenoteerde bedrijven? Met andere woorden zouden auditors de vrijwillige implementatie van IFRS aanraden aan hun klanten of zouden ze toch verkiezen dat hun klanten BGAAP blijven implementeren. Om dit te achterhalen werden er twee diepte-interviews afgenomen met ervaren auditors van grote bigFour kantoren. De eerste auditor is Hannes Poelmans, hij werkt bij Deloitte en is manager in het kantoor gevestigd in Hasselt. De tweede auditor is Judith Stout, zij werkt bij EY en is hoofdzakelijk gevestigd in Diegem. Beide auditors hebben al een heel aantal jaren ervaring in de auditsector en worden vaak geconfronteerd met IFRS-jaarrekeningen. In dit onderdeel wordt hun kijk op de toepassing van IFRS en de vrijwillige toepassing ervan door niet-beursgenoteerde bedrijven nagegaan.

Naam Auditor	Audit bedrijf	Functie	Aantal IFRS-klanten
Hannes Poelmans	Deloitte	Senior-Manager Audit	/
Judith Stout	EY	Professional <i>practice</i> departement en IFRS-desk	+ - 1080

Tabel 2: geïnterviewde auditors

6.1 Deloitte

De eerste geïnterviewde auditor is Hannes Poelmans van Deloitte Belgium. Poelmans is gevestigd in het kantoor te Hasselt, hij vervult daar de rol van *senior*-manager audit. Hij werkt momenteel al acht jaar in de audit sector en komt geregeld in contact met IFRS. Poelmans vindt IFRS een heel goede zaak voor grote multinationals omdat IFRS ervoor zorgt dat deze bedrijven meer informatie moeten verschaffen aan hun aandeelhouders en aan externen. Door deze extra informatie is de jaarrekening volgens IFRS transparanter dan deze volgens BGAAP, ook dit is een voordeel volgens Poelmans. Een laatste voordeel is dat IFRS veel korter aanleunt tegen de realiteit dan BGAAP door de *fair value* benadering. Als gevolg hiervan "zien de jaarrekening, de balans en de resultatenrekening puur boekhoudkundig er veel relevanter uit voor externen ", aldus Poelmans.

Doordat de jaarrekening beter aansluit bij de realiteit en door het *fair value* principe wordt het implementeren van IFRS wel hyper complex voor bedrijven. Deze verhoogde complexiteit zorgt voor een hoger risico-element of zelfs voor fraude. Het wordt zo complex dat bedrijven ermee kunnen gaan beginnen spelen. De verhoogde complexiteit zorgt ervoor dat bedrijven mensen in dienst moeten hebben met de nodige kennis van IFRS alvorens ze deze kunnen gaan implementeren in hun jaarrekening. De mensen met een opleiding in IFRS zijn redelijk schaars, hierdoor hebben veel bedrijven niet de benodigde kennis in huis om IFRS te implementeren. Als ze deze mensen wel in huis hebben moeten zij eerst een *restatement* maken van de jaarrekening alvorens het bedrijf IFRS kan gaan toepassen. Dit is een enorme additionele kost voor het bedrijf.

Het korter aansluiten bij de realiteit van de cijfers zorgt er ook voor dat er een groter verschil ontstaat tussen uw boeken en uw effectieve *cashflows*. Poelmans haalde een voorbeeld aan van Roland Duchâtelet. Duchâtelet had verklaard aan een krant dat ze "met de IFRS-standaarden de weg opgaan van een nieuw ENRON-schandaal of het volgende Lernout & Hauspie schandaal". Dit omwille van de standaarden en het feit dat hij voorraden voorziet voor bepaalde klanten en deze moet produceren en dat hij die voorraden alvorens ze verkocht zijn als omzet moet gaan herkennen. "In zijn geval ben je dan *revenues* aan het herkennen waar je de cash pas binnen een halfjaar of een jaar ontvangt als je dan van slechte wil bent kan je daar de standaarden wel ombuigen", volgens Poelmans. Ze kunnen dus een luchtkasteel bouwen van *revenues* dat niet helemaal juist blijkt te zijn. De IFRS-standaarden geven dus meer realiteit maar het gaat wel weg van de cash waardoor er assumpties gemaakt moeten worden door de bedrijven. Des te meer ruimte voor assumpties des te meer ruimte om te spelen met die assumpties. Dit is niet het enige nadeel voor Poelmans aan IFRS. Een tweede belangrijk nadeel zijn de concurrenten. De bedrijven willen namelijk liefst niet meer informatie aan de markt tonen dan hun competitie doet. Onder IFRS moeten bedrijven zeer veel gevoelige informatie vrijgeven zoals segment rapportering waar concurrenten kunnen zien waar bedrijven hun winsten halen en wat de marges zijn. Concurrenten kunnen deze informatie gebruiken om klanten weg te plukken of leveranciers te contacteren.

Poelmans zou persoonlijk KMO's en grote niet-beursgenoteerde bedrijven door deze nadelen niet aanraden om IFRS toe te passen. Buiten de voorheen vernoemde nadelen is er nog het feit dat als je voor IFRS kiest dat je dit volledig moet doen. Dit wil zeggen dat je alle IFRS-standaarden volgt en dat je op die wijze ook wordt gecontroleerd door de externe auditor. Hierdoor zal zowel het opstellen van de jaarrekening duurder worden alsook de audit. Er zijn echter twee uitzonderingen waar Poelmans niet-beursgenoteerde ondernemingen wel zou aanraden om vrijwillig IFRS te implementeren: bedrijven die concurreren met bedrijven die IFRS toepassen en investeringsfondsen. "Bij bedrijven die concurreren met allemaal beursgenoteerde ondernemingen die verplicht IFRS moeten toepassen kan je het wel aanraden om IFRS te gaan toepassen", zegt Poelmans. In dat geval geven jouw concurrenten veel meer informatie dan jijzelf vrij waardoor externen zich vragen kunnen gaan stellen of aandeelhouders meer informatie kunnen gaan eisen, dan valt het wel aan te raden om IFRS te gaan toepassen. De investeringsfondsen die volgens IFRS aan bepaalde standaarden voldoen mogen hun participaties aan *fair value* op de balans plaatsen, ze moeten deze participaties dan niet gaan consolideren. Dit is veel relevanter voor de investeringsfondsen aangezien de investeerders erin stappen om er een meerwaarde uit te halen en het aan een hogere prijs te kunnen verkopen nadien. Als deze participaties dan aan *fair value* staan gewaardeerd is het veel duidelijker voor investeerders wat deze waard zijn tegenover als deze geconsolideerd zijn. In dit geval valt het volgens Poelmans ook aan te raden om IFRS toe te passen in de jaarrekening.

6.2 EY

De tweede geïnterviewde auditor is Judith Stout, zij werkt al twaalf jaar met IFRS bij EY. Momenteel maakt ze deel uit van de vaktechnische afdeling en staat ze daar de *professional task*

director bij in het oplossen van complexe vraagstukken binnen EY. In het begin van haar carrière werkte ze op de IFRS-afdeling binnen EY, hier heeft ze veel ervaring kunnen op doen met IFRS. Nu houdt ze zich meer bezig op het *professional practice* departement van EY. Stout vindt "IFRS een machtig mooi stelsel omdat het interessant is en heel uitgeschreven maar toch is het voor interpretatie vatbaar". In de standaarden staat geschreven wat er verwacht wordt maar je kan toch nog steeds een interpretatie geven aan de regels die je leest. "De bedrijven en auditors moeten dus steeds een stelling innemen", aldus Stout. Dit creëert een spanningsveld tussen de auditor en de cliënt doordat er verschillende stellingen kunnen worden ingenomen. De cliënt is namelijk enkel geïnteresseerd in het stelsel waar hij het meeste winst kan maken ongeacht of dit nu BGAAP of IFRS is.

In België valt het op dat 70% van de mandaten van EY volgens BGAAP zijn terwijl er maar 30% volgens IFRS zijn. Het merendeel van de geconsolideerde jaarrekeningen wordt dus nog steeds opgesteld volgens BGAAP. De dertig procent die IFRS toepassen zijn ofwel beursgenoteerde bedrijven die verplicht worden of bedrijven die nood hebben aan een financiering of bedrijven die elders deel uitmaken van een groep en waarvan het verwacht wordt door de moeder. In Nederland is deze verdeling exact omgekeerd, 30% is volgens Dutch GAAP en 70% volgens IFRS. Stout wijst dit verschil toe aan de fiscaliteit in Nederland. Het is voor groepen namelijk interessant om hun holding te vestigen in Nederland, hierdoor hebben veel multinationals hun hoofdkantoor in Nederland. België is ook op weg naar dit regime met consolidatie, fiscaliteit en ook deelnemingsvrijstellingen. Het komt eraan in de toekomst volgens Stout en dan valt te zien welke veranderingen dit teweeg brengt in de toepassing van IFRS in België.

Auditors met een IFRS-achtergrond zijn volgens Stout meer *all around* dan andere auditors. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat er bij IFRS geen standaard document is opgemaakt, dit in tegenstelling tot de BGAAP. Het standaarddocument van BGAAP moet door de bedrijven gewoon worden ingevuld, auditors moeten dit dan controleren. Terwijl elke IFRS-jaarrekening er anders uitziet omdat in de standaarden enkel wordt besproken wat erin moet staan, er wordt geen *template* gegeven dat moet worden ingevuld. Auditors zijn bij IFRS dus meer getraind in hoe een jaarrekening er moet uitzien en ook hoe de lezer van de jaarrekening deze beoordeelt. Bij de IFRS-jaarrekeningen moeten ook alle posten strikt volgens de standaarden worden ingevuld terwijl er bij BGAAP wel af en toe eens iets mag vergeten worden. Hierdoor zijn er bij BGAAP-jaarrekeningen ook meer zaken buiten de balans. Dit is volgens Stout een eerste voordeel aan de IFRS-standaarden.

Voor Stout zijn er nog twee andere belangrijke voordelen aan IFRS namelijk meer transparantie en meer vergelijkbaarheid. De verhoogde transparantie komt er doordat bedrijven over verschillende landen heen de standaarden gaan gebruiken. Iedereen die de standaarden kent kan ze lezen in de jaarrekeningen over de hele wereld. Het allerbelangrijkste is voor Stout toch de verhoogde vergelijkbaarheid tussen bedrijven onderling. Alle bedrijven die IFRS toepassen kunnen makkelijk vergeleken worden doordat ze allemaal dezelfde waarderingsregels toepassen, vroeger kon dit niet doordat de waarderingsregels verschilden van land tot land. De vergelijkbaarheid en transparantie zorgen ervoor dat het voor bedrijven makkelijker wordt om andere bedrijven over te nemen. Ook

de *fair value* benadering zorgt ervoor dat je als overnemer direct ziet wat het over te nemen bedrijf waard is. Het wordt voor bedrijven dus makkelijker om zich te vestigen in andere landen gegeven dat in deze andere landen ook IFRS wordt geïmplementeerd.

Toch moeten bedrijven deze "voordelen afwegen tegenover de kost die daar tegenover staat en tegenover de investeringen die je nodig hebt". Deze kost komt voornamelijk door het feit dat er iemand aanwezig moet zijn binnen het bedrijf die de nodige kennis heeft van IFRS. Deze kennis moet up-to-date zijn aangezien er de laatste tijd toch veel wijzigingen en updates zijn. Een voorbeeld van de wijzigingen is de wijziging in de leasing standaard. Hierbij moesten alle leasing contracten uit elkaar worden gehaald om de duur en het bedrag te bepalen. Veel bedrijven hadden hiervoor niet de juiste systemen om dit te registreren waardoor ze een nieuwe module of een nieuw IT-pakket moesten aankopen, dit bracht een enorme kost met zich mee. "Dit zijn eenmalige kosten uit de jaarrekening waar je niets voor terugkrijgt", aldus Stout.

Als bedrijven besluiten om over te stappen naar IFRS moeten ze soms nieuwe grootboekrekeningen aanmaken waardoor ze ook nieuwe boekhoudkundige verwerkingen moeten doen. Hiervoor moeten er mensen binnen het bedrijf aanwezig zijn die deze kennis hebben, dit is vaak niet het geval bij kleinere bedrijven omdat zij de medewerkers met de benodigde kennis niet ter beschikking hebben. Tevens moeten bedrijven nog steeds hun fiscale jaarrekening opmaken volgens BGAAP waardoor ze twee verschillende standaarden hebben in de jaarrekeningen. In dat geval moeten auditors twee rapporten opstellen, hier kruipt meer werk in waardoor de *auditfee* hoger zal liggen dan voordien. Er is dus duidelijk een grote kost verbonden aan de overgang naar IFRS. Stout gelooft dat "deze grote kost het belangrijkste argument is om niet overstappen op IFRS als er geen noodzaak toe is".

Onder IFRS moeten de bedrijven ook veel meer informatie geven in hun jaarrekening, Stout heeft ondervonden dat bedrijven hier niet meteen voor staan te springen om deze informatie openbaar te maken. Veel bedrijven zien het belang van de extra toelichtingen niet in en alles moet aansluiten op de balans wat ook vaak niet het geval is. In de toelichting moeten bedrijven onder andere duidelijk maken welke omzet wordt gehaald per segment, hierdoor kunnen externen zien waar het bedrijf handelt. Voor vele bedrijven is deze informatie zo concurrentiegevoelig dat ze deze niet openbaar willen maken. Stout kent enkele bedrijven die omwille van deze reden IFRS niet toepassen. Een voorbeeld hiervan is: "de chocolade industrie, hier is de kwaliteit van het product en de kostprijs zeer belangrijk en als je dan in de jaarrekening ziet staan dat je concurrenten in bepaalde landen zitten dan wil je daar ook naartoe". Hierdoor is iedereen ineens gedoken op chocolade in Bolivia. Voor de audit-industrie is de concurrentie sinds de intrede van IFRS alleen maar toegenomen. Dit komt doordat de *auditfees* in de IFRS-jaarrekening moeten worden toegelicht. Grote auditbedrijven kunnen hun prijzen hierdoor gaan aanpassen bij de onderhandeling van een contract en zo het contract veel makkelijker binnenhalen.

Stout twijfelt aan de bewering dat IFRS leidt tot cijfers van een hogere kwaliteit, dit was de conclusie uit het onderzoek van Barth en andere in 2005. Het was ook een van de pijlers van de

IASB om de IFRS-standaarden oorspronkelijk in het leven te roepen. "De twee belangrijkste factoren die de kwaliteit van de cijfers bepalen zijn de inschatting en de beoordeling van de resultaten door het management" volgens Stout. Ze is van mening dat *earnings* management nog steeds mogelijk is onder IFRS. In de literatuur wordt beweerd dat je aan de marktwaarde niet veel kan wijzigen hierdoor zou je een accurater getal krijgen in de jaarrekening. Dit is niet altijd zo volgens Stout. Bijvoorbeeld: "bij een vastgoedtransactie wil je de waarde van de gebouwen beoordelen. Er wordt dan een taxatierapport aangevraagd waar de taxateur een recente transactie neemt van een vergelijkbaar gebouw om de waarde van het gebouw te bepalen. Stel nu dat er iemand bereid was om veel te betalen dan heb jij een taxatierapport met een relatief hoge waarde. Die neem je over als zijnde de meest recente transactie dus heb je een marktrapport en dat boek ik in maar dit zegt nog steeds niets over de echte zuivere marktwaarde van het gebouw". Uit dit voorbeeld wordt het duidelijk dat er bij IFRS ook assumpties moeten worden gemaakt en er dus *earnings* management kan zijn. Marktwaarde betekent namelijk ook wat iemand bereid is om voor een bepaald goed te betalen, dit hangt af van persoon tot persoon en van transactie tot transactie. De cijfers van een IFRS-jaarrekening zijn daarom niet altijd zuiverder dan de cijfers onder BGAAP volgens Stout.

Bij de IFRS-standaarden kan er niet worden gekozen om enkel bepaalde standaarden te volgen, het is alles of niets. Voor veel bedrijven is dit vaak te veel van het goede waardoor ze kiezen om IFRS niet te implementeren. Stout zou in het algemeen IFRS ook niet aanraden aan niet-beursgenoteerde ondernemingen omdat het een hele grote eenmalige investering is. Zo moet er iemand binnen de onderneming zich bezighouden met het opstellen van de IFRS-jaarrekening. "De eerste keer moet namelijk alles uitgezocht worden, alles moet worden toegelicht, je moet de juiste informatie hebben en de juiste systemen om deze informatie eruit te halen dus het vraagt echt een enorm grote inspanning van het bedrijf". Er zijn drie gevallen waar Stout het wel zou aanraden om IFRS te implementeren. Ten eerste bij bedrijven die een financiering willen ophalen bij een bank. Soms vereist een bank dat bedrijven dan IFRS toepassen in hun jaarrekening en voor deze bedrijven valt IFRS wel aan te raden. Bedrijven die in de toekomst andere bedrijven zoeken over te nemen zou Stout ook aanraden om over te stappen op IFRS. Via IFRS kan je makkelijk aan de aandeelhouders aantonen wat hun uiteindelijke *return on investment* gaat zijn en ook de cijfers zijn makkelijker leesbaar en vergelijkbaar voor iedereen. Ten laatste is het ook aan te raden voor niet-beursgenoteerde bedrijven die concurreren met beursgenoteerde bedrijven, zo kunnen ze zich blijven vergelijken met hun concurrenten. Ze stelt dat het van de situatie van de bedrijven afhangt of de voordelen van IFRS opwegen tegen de kosten die eraan verbonden zijn.

6.3 Algemene conclusie interviews auditors

Samenvattend kan worden gesteld dat Hannes Poelmans IFRS een goede zaak vindt voor multinationals omdat het zorgt voor een hogere transparantie en een betere aansluiting met de realiteit. Deze twee elementen zorgen er volgens hem voor dat een IFRS-jaarrekening een hogere kwaliteit heeft. Maar de verhoogde complexiteit die leidt tot ruimte voor assumpties kan een gevaar zijn voor deze kwaliteit doordat de kans op fraude ook toeneemt. De tweede auditor, Judith Stout, vindt ook dat IFRS een goede zaak is voor grote ondernemingen omdat het zorgt voor meer

vergelijkbaarheid en meer transparantie. Toch vindt ze de complexiteit en de grote kost verbonden aan IFRS belangrijke nadelen. Deze moeten worden afgewogen voor elk bedrijf afzonderlijk tegen de voordelen. In vergelijking met Poelmans is Stout niet zo zeker dat de implementatie van IFRS leidt tot een hogere kwaliteit van de geconsolideerde jaarrekening. Voor haar zijn het de inschatting en beoordeling van de resultaten door het management die bepalend zijn voor de kwaliteit van de cijfers. Beide auditors zouden IFRS niet aanraden aan KMO's of niet-beursgenoteerde bedrijven omwille van de hoge kost en de complexiteit. Daarom stelt Poelmans een IFRS-lightversie voor niet-beursgenoteerde bedrijven voor, deze lightversie wordt uitvoerig besproken in het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 7: Besluit

In dit laatste hoofdstuk wordt eerst een besluit geformuleerd met betrekking tot de verschillende deelvragen aan de hand van de resultaten uit de literatuur en het praktijkonderzoek. Daarna wordt een alternatief voor IFRS voorgesteld. Met eerst de kenmerken van een ideale boekhoudstandaard zoals deze werden aangegeven door de geïnterviewde. Vervolgens wordt er kort ingegaan op een eventuele IFRS-lightversie als alternatief. Deze lightversie werd voorgesteld door auditor Poelmans.

7.1 Conclusies literatuurstudie en praktijkonderzoek

Het doel van deze masterproef is een antwoord te vinden op de centrale onderzoeksvraag: 'Waarom kiezen zoveel bedrijven in België er niet voor om IFRS vrijwillig te gebruiken in hun financiële rapportering?'. Bij aanvang van deze masterproef was het moeilijk om te begrijpen waarom zo weinig bedrijven opteerden om IFRS vrijwillig toe te passen in hun geconsolideerde jaarrekening. De literatuurstudie en het praktijkonderzoek werden gebruikt om te zoeken naar de redenen om IFRS niet vrijwillig te gaan implementeren.

In de literatuur werden 14 voordelen en 9 nadelen gevonden die verbonden zijn aan IFRS. Deze voor- en nadelen werden in deze masterproef ingedeeld in zes verschillende categorieën, namelijk kwaliteit, harmonisatie, kosten, liquide kapitaalmarkt, imago en onderschatting impact. De belangrijkste voordelen gevonden in de literatuur zijn internationale harmonisatie, hogere kwaliteit, grotere vergelijkbaarheid en verhoogde transparantie. De belangrijkste nadelen verbonden aan IFRS volgens de literatuur zijn verhoogde complexiteit, additionele kosten en hogere volatiliteit van de resultaten.

Het praktijkonderzoek bevat twee verschillende delen, een enquête en diepte-interviews. De enquête werd verspreid onder bedrijven die ervoor hebben gekozen om IFRS vrijwillig te implementeren. De diepte-interviews werden afgenomen bij zowel bedrijven die BGAAP implementeren als bij auditors. Via het praktijkonderzoek werd onderzocht welke redenen van belang zijn bij de keuze tot al dan niet implementatie van IFRS.

De enquête trachtte te achterhalen wat de belangrijkste determinanten zijn om te kiezen voor vrijwillige IFRS-implementatie. De resultaten van de enquête waren enigszins verrassend aangezien de belangrijkste determinant, aldus de respondenten, de verplichting door de moederonderneming is. De dochterondernemingen worden dus vaak verplicht door de moederonderneming om hun geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IFRS. Vanuit het standpunt van de moeder is dit logisch omdat het veel eenvoudiger wordt voor hen om een geconsolideerde jaarrekening van de groep op te maken als alle dochterondernemingen dezelfde standaard toepassen in hun jaarrekening. De vraag kan echter worden gesteld of het hier dan nog echt gaat over vrijwillige implementatie aangezien er toch een zekere verplichting wordt opgelegd door de moeder. De andere belangrijke determinanten die voortkomen uit de resultaten van de

enquête zijn nuttigere informatie, betere vergelijkbaarheid en internationale harmonisatie. Deze determinanten werden ook vaak benoemd in de literatuur.

De diepte-interviews werden afgenomen bij drie bedrijven die er niet voor hebben gekozen om IFRS te implementeren. Deze drie bedrijven zijn een familiebedrijf gevestigd in Vlaanderen, Cegeka en Groep Kerkstoel. De voornaamste redenen om IFRS niet toe te passen waren bij alle drie bedrijven dezelfde, namelijk de hoge complexiteit en de bijkomende toelichtingen verplicht bij IFRS. Een belangrijk element bij deze bijkomende toelichtingen is segment rapportering. Bij segment rapportering is het namelijk heel duidelijk af te leiden van waar je handelt en wat je marges zijn. De verhoogde complexiteit en bijkomende toelichtingen zorgen er ook voor dat de bedrijven meer tijd en energie moeten steken in het opstellen van hun geconsolideerde jaarrekening. De verhoogde complexiteit en bijkomende toelichtingen zorgen voor een extra kost die verbonden is aan IFRS. Geen van de drie bedrijven wil deze extra kost oplopen door vrijwillig IFRS te gaan implementeren. De drie bedrijven zien zich in de toekomst wel IFRS implementeren maar enkel als het echt nodig is, bijvoorbeeld omwille van een beursgang.

Ook bij de diepte-interviews met de auditors kwamen dezelfde antwoorden naar boven als bij de bedrijven. Er werden twee auditors geïnterviewd, Hannes Poelmans van Deloitte en Judith Stout van EY. De grootste nadelen aan IFRS volgens de auditors zijn de complexiteit en de kost verbonden aan IFRS. De complexiteit zorgt voor ruimte tot assumpties waardoor de kans op fraude verhoogt. Mede hierom zouden beide auditors IFRS niet aanraden aan niet-beursgenoteerde ondernemingen. Wel vinden ze IFRS een goede zaak voor grote multinationals, bij hen zal de transparantie en de vergelijkbaarheid alleen maar toenemen door de verplichte IFRS- implementatie.

Doorheen dit onderzoek werd duidelijk dat IFRS voor niet-beursgenoteerde bedrijven niet zo interessant is. Dit omwille van de complexiteit, het extra werk en de bijkomende toelichtingen verbonden aan IFRS. Deze drie zaken zorgen voor een extra kost voor bedrijven indien ze IFRS vrijwillig gaan implementeren. Een belangrijk voordeel van IFRS is dat de vergelijkbaarheid tussen internationale ondernemingen verhoogt maar KMO's en niet-beursgenoteerde bedrijven hebben niet echt behoefte om zich te gaan vergelijken met bedrijven in het buitenland. Uit het onderzoek kwamen vier gevallen voort waar vrijwillige IFRS- implementatie wel een goed idee is. Ten eerste bij bedrijven die kapitaal willen ophalen bij de bank, IFRS kan banken hier de nodige informatie verschaffen. Ten tweede bij bedrijven die in de toekomst andere bedrijven willen overnemen. Ten derde bij bedrijven die voornamelijk concurreren met beursgenoteerde bedrijven. Tot slot bij investeringsfondsen, hier geeft IFRS een beter beeld over de werkelijk waarde voor investeerders. Buiten deze gevallen werd het niet aangeraden om IFRS vrijwillig te gaan implementeren. Alle geïnterviewde waren het er over eens dat bedrijven voornamelijk operationeel moeten zijn. De grote kost verbonden aan IFRS zorgt ervoor dat er geen meerwaarde is bij niet-beursgenoteerde bedrijven aan de vrijwillige IFRS- implementatie.

7.2 Alternatief voor IFRS

IFRS is een heel goede standaard voor beursgenoteerde bedrijven en multinationals. Voor KMO's en niet-beursgenoteerde bedrijven is deze standaard dan weer te complex. Niet-beursgenoteerde bedrijven in België implementeren hierdoor hoofdzakelijk BGAAP. Tijdens de diepte-interviews werd door iedereen wel aangehaald dat BGAAP te weinig informatie geeft en geen ideale boekhoudstandaard is. Dus zowel IFRS als BGAAP zijn momenteel niet de ideale boekhoudstandaard voor niet-beursgenoteerde bedrijven. Zowel bedrijven als auditors zien een aantal tekortkomingen bij IFRS. De belangrijkste tekortkomingen waren de zware toelichtingen en de complexiteit van de IFRS-standaarden. In de interviews werd dan ook gepolst welke kenmerken de ideale boekhoudstandaard zou moeten hebben.

7.2.1 De wens naar praktijkgerichtheid

Voor het familiebedrijf zijn de twee belangrijkste kenmerken van de ideale boekhoudstandaard vergelijkbaarheid en *fair value* maar ook voldoende knipperlichten voor intern gebruik. De vergelijkbaarheid is voor hen nog het belangrijkste, daarom hebben zij ook hun eigen GAAP geschreven. Cegeka vindt duidelijkheid en makkelijke implementatie belangrijk bij boekhoudstandaarden. Dit zijn voor hen dan ook de kenmerken die de ideale boekhoudstandaard moet hebben. Coenegrachts, *Group controller* bij Cegeka, begrijpt zelf dat makkelijke implementatie niet voor de hand ligt. Hij vindt de meeste boekhoudstandaarden te theoretisch waardoor ze afwijken van de praktijk en daardoor moeilijk te implementeren zijn. Ook Groep Kerkstoel vindt het zeer belangrijk dat de boekhoudstandaard gelinkt is aan de praktijk. Volgens Jonckheere, CEO van Groep Kerkstoel, voorziet BGAAP hierin niet genoeg. BGAAP is vooral gedreven door de fiscale insteek en geeft niet genoeg de essentie van de bedrijfsvoering weer zoals *cashflow* en werkkapitaal.

Uit de interviews met de bedrijven kwam dus voort dat de belangrijkste kenmerken voor een boekhoudstandaard vergelijkbaarheid, duidelijkheid en praktijkgerichtheid zijn. Vooral de praktijkgerichtheid was voor de bedrijven zeer belangrijk omdat zij de huidige IFRS-standaarden te theoretisch vinden waardoor ze zeer complex worden om toe te passen. De twee geïnterviewde auditors benadrukten dit ook tijdens hun interview. Het moet voor een bedrijf winstgevend zijn om een bepaalde boekhoudstandaard toe te passen, ze moeten de kosten van de boekhoudstandaard dus afwegen tegenover de voordelen. Als de standaard meer naar de praktijk is gericht zullen de kosten dalen omwille van een mindere complexiteit.

De huidige IFRS-standaarden liggen dus nog een heel eind verwijderd van de kenmerken die de ideale boekhoudstandaard moet hebben volgens de bedrijven. De geringe toepassing van de vrijwillige IFRS-implementatie in België is hier een duidelijk gevolg van. De IASB zal zich meer moeten focussen op het ontwikkelen van duidelijke en praktijkgerichte standaarden als ze hun streefdoel van een enkele boekhoudstandaard over de wereld willen behalen. Toch gaat het erg moeilijk zijn om een standaard te ontwikkelen die voor iedereen gelinkt is aan de praktijk, vermits de praktijk verschilt van industrie tot industrie en zelfs van onderneming tot onderneming. Van

IFRS de ideale boekhoudstandaard maken zal moeilijk zijn voor de IASB aangezien er geen eenduidigheid is over wat ideaal is. Wel kan de IASB streven om IFRS minder complex te maken en meer praktijkgericht zodat de implementatie vlotter verloopt voor bedrijven. Ze kunnen misschien een aparte boekhoudstandaard ontwikkelen specifiek voor niet-beursgenoteerde bedrijven onder de naam IFRS-light.

7.2.2 IFRS-light als oplossing?

Zoals in de vorige sectie werd aangegeven zou de IASB bijvoorbeeld een soort van IFRS-light kunnen ontwikkelen voor niet-beursgenoteerde bedrijven. Eén van de auditors, Hannes Poelmans, stelde zo'n lightversie voor tijdens zijn interview. De IFRS-lightversie zou ideaal zijn voor KMO's of grote niet-beursgenoteerde bedrijven die momenteel geen IFRS toepassen. Hij kwam op dit idee omdat hij met zijn klanten nooit een discussie heeft over de IFRS-cijfers maar wel over de uitgebreide toelichtingen van IFRS. Volgens hem zouden veel van zijn klanten er dan voor openstaan om IFRS-cijfers te gaan tonen zonder die uitgebreid te moeten gaan toelichten. Het grote werk ligt namelijk niet in het voeren van de boekhouding volgens IFRS maar wel in het opstellen van het IFRS-jaarverslag. Dit jaarverslag is veel uitgebreider dan het Belgische door de vele *disclosures*. Bedrijven weten ook dat het externen niet te doen is om het jaarverslag maar wel om de geconsolideerde jaarrekening. Daarom zou de IFRS-lightversie inhouden dat bedrijven gewoon volgens het *fair value* principe gaan waarderen en de cijfers laten zien zoals bij IFRS. De volledige lijst van toelichtingen is niet nodig bij deze lightversie, enkel de toelichtingen die relevant zijn in de industrie moeten worden toegelicht. Deze lightversie zou beter zijn dan BGAAP waar volgens Poelmans echt te weinig informatie wordt gegeven en waar veel zaken buiten de balans zitten zoals leasing contracten. Hij vindt "dat het beter kan dan BGAAP maar volledige IFRS is te complex voor de meeste bedrijven in België", IFRS-light zou hier het perfecte antwoord op kunnen zijn. Poelmans vermeldt hier wel bij dat hij niet weet of dit mogelijk is in de praktijk maar hij zou het alvast "een mooie tussenoplossing *à la Belge* vinden".

Het voorstel van de lightversie werd ook voorgelegd aan Stout, de tweede geïnterviewde auditor. Zij vindt *light* rapporten geen goed idee, omdat het dan grijs blijft. Het is heel moeilijk om een verklaring te geven aan bedrijven als ze maar een aantal standaarden toepassen. De commissarisverslagen zijn opgesteld volgens het *full compliant* principe, alles of niks. De externe auditors gaan hier ook zeer streng op toezien maar bij *light* rapporten wordt het moeilijk om goedkeuringen te geven aangezien niet aan alle standaarden worden voldaan. Externe auditors kunnen moeilijk note voor note aangeven welke standaarden volledig werden toegepast, welke standaarden *light* werden toegepast en welke standaarden niet werden toegepast. Volgens Stout maakt dit het commissarisverslag complexer en gaan banken hier ook niet voor staan te springen. Ze weet ook niet wat de toegevoegde waarde is van een *light* rapport voor een kleine onderneming, behalve dat de onderneming kan zeggen dat ze voldoet aan IFRS. Kleine ondernemingen moeten zich namelijk niet gaan vergelijken met ondernemingen in het buitenland. Ondernemingen moeten vooral operationeel zijn en hierop volgt het administratieve en het financiële. Kleine ondernemingen kunnen perfect operationeel zijn zonder de grote kost van IFRS aldus Stout.

De administratie en financiële manager van het familiebedrijf zou mogelijks ook geïnteresseerd zijn om de lightversie van IFRS toe te passen. Hij heeft wel een aantal voorwaarden die voldaan moeten zijn alvorens deze versie van IFRS interessant zou zijn voor hen. Ten eerste moet de lightversie voldoende internationaal gedragen worden. Ook moet de versie voldoende gereguleerd zijn, want de toelichtingen gaat niemand graag willen doen dus dan gaat iedereen de lightversie willen implementeren. Maar het zou op zich echt wel interessant zijn als de lightversie het goede van IFRS zoals de gestandaardiseerde waarderingsregels bevat maar niet alle toelichtingen zoals de segment rapporteringen.

Ook Coenegrachts van Cegeka zou geïnteresseerd zijn in een eventuele IFRS-light. Deze lightversie zou volgens Coenegrachts hoofdzakelijk minder *disclosures* moeten bevatten anders zou deze lightversie niet interessant zijn. Ook voor Cegeka is het belangrijk dat er voldoende reglementering is omtrent wie deze versie mag toepassen. Anders gaat iedereen deze versie willen toepassen want niemand wil de zware *disclosures* zoals segment rapportering. Jonckheere vindt dat IFRS te veel is gericht op grote bedrijven zoals multinationals waardoor ze voor KMO's moeilijk toepasbaar zijn en te veel om het lijf hebben om een voordeel te kunnen zijn ten opzichte van andere boekhoudstandaarden. De Groep Kerkstoel is dan ook voorstander van een lightversie waarbij de zware *disclosures* worden weggelaten. Zij zijn vooral op zoek naar een boekhoudstandaard zonder zware administratieve last en erg naar de praktijk gericht. De lightversie voorgesteld door Poelmans zou zeer interessant kunnen zijn voor Groep Kerkstoel.

Iedereen behalve Stout vindt IFRS-light een goed idee voor niet-beursgenoteerde bedrijven. Ze vinden het een zeer goed alternatief voor de BGAAP-standaarden die momenteel te weinig informatie geven. De lightversie moet wel aan een aantal belangrijke voorwaarden voldoen. Ten eerste moet de IFRS-light voldoende breed gedragen worden zowel nationaal als internationaal. Als dit niet het geval is kunnen de cijfers nog steeds niet vergeleken worden. De verhoogde vergelijkbaarheid was voor alle bedrijven een belangrijk voordeel van IFRS. Ten tweede moet deze lightversie voldoende gereguleerd zijn. Het moet duidelijk zijn wie deze lightversie mag toepassen en wie niet want anders gaat iedereen de lightversie willen implementeren in plaats van de volledige IFRS-standaarden. Geen enkel bedrijf wil namelijk zoveel informatie vrijgeven dan verplicht is onder de volledige IFRS-standaarden. Ten slotte moet deze lightversie dan de enige standaard worden die moet worden geïmplementeerd in al de jaarrekeningen zodat de dubbele standaarden bij enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening verdwijnen.

IFRS-light zou dus een oplossing kunnen zijn voor de geringe keuze om IFRS vrijwillig te implementeren. IFRS-light zorgt er namelijk voor dat de belangrijkste nadelen van IFRS verdwijnen zoals de verhoogde complexiteit en de bijkomende toelichtingen waardoor het minder kostelijk wordt voor bedrijven. Het gaat echter zeer moeilijk zijn voor de IASB om zo'n IFRS-lightversie te ontwikkelen specifiek voor KMO's en grote niet-beursgenoteerde bedrijven. Er moet dan beslist worden welke toelichtingen wel moeten worden opgenomen en welke niet. De vraag kan ook worden gesteld of de IASB wel een standaard wil ontwikkelen voor niet-beursgenoteerde bedrijven en KMO's. Hun hoofddoel is internationale harmonisatie verkrijgen tussen de verschillende landen.

Dit kan makkelijker worden verwezenlijkt door zich te richten op de grote beursgenoteerde bedrijven.

Alle bedrijven staan open voor een alternatief op BGAAP die is geïnspireerd op IFRS zoals de voorgestelde IFRS-lightversie. Hier ligt dus wel een mogelijkheid voor de IASB. Wel kan de vraag worden gesteld of er wel nood is aan een uniforme boekhoudstandaard voor niet-beursgenoteerde bedrijven aangezien deze meestal niet internationaal concurreren. Niet-beursgenoteerde bedrijven hebben hierdoor ook niet de behoefte om zich internationaal te gaan vergelijken met andere bedrijven. Ze hebben dus geen nood aan een boekhoudstandaard die zorgt voor internationale harmonisatie en verhoogde vergelijkbaarheid. Voor niet-beursgenoteerde bedrijven is het vooral belangrijk dat de boekhoudstandaard makkelijk te implementeren is en sterk op de praktijk is gericht. Dit zouden de kenmerken moeten zijn van de ideale boekhoudstandaard voor niet-beursgenoteerde bedrijven. De IASB zou deze kenmerken dus moeten kunnen verwerken in IFRS of in een nieuwe boekhoudstandaard om zo te komen tot meer implementatie in België en in de rest van de wereld.

Literatuurlijst

About the International Accounting Standards Committee (IASC) (z.j.). Geraadpleegd op 12 oktober 2017, van <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/history/resource25>

Barth, M. E., Landsman, W. R., & Lang, M. H. (2008). International Accounting Standards and accounting quality. *Journal of Accounting Research*, vol. 46, no. 3: 467–498. Geraadpleegd op 15 oktober 2017, van <http://web.b.ebscohost.com.bib-proxy.uhasselt.be/ehost/>

Bont, W. (2005). Waarom IFRS en voor wie is het bedoeld?. Geraadpleegd op 12 oktober 2017, van www.managementkennisbank.nl

Carlier, T., Elouch, F., & Weets, V. (2016). Aan de slag met IFRS. Geraadpleegd op 12 november 2017, van https://books.google.be/books?id=QCw-DgAAQBAJ&pg=PA45&lpg=PA45&dq=koninklijk+besluit+21+juni+2006+IFRS&source=bl&ots=_hi5DpHIxL&sig=26WPC8ULpfVgcU7to0pOpDZv5s8&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwiamtnK9rTZAhXPI1AKHewjBJoQ6AEILTAB#v=onepage&q=koninklijk%20besluit%2021%20juni%202006%20IFRS&f=false

Cegeka (z.j.). Over Ons. Geraadpleegd op 1 april 2018, van <http://www.cegeka.com/nl-be/over-ons>

Claessens, H. (z.j.). De verschilpunten tussen de IAS/IFRS en de Belgische boekhoudnormen. Geraadpleegd op 9 oktober 2017, van http://www.claessens.be/financieel_analyse/doc_fin_an_gevorderden/verschilpunten%20IFRS-Belgische%20jaarrekening_01.docx

Epstein, B.J., & Mirza, A.A. (2005). *IFRS: Interpretation and Application of International Accounting and Financial Reporting Standards*. USA: Wiley.

Europese Commissie (2002). Verordening (EG) Nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen, *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Groep Kerkstoel Gepassioneerd door Beton (z.j.). Geraadpleegd op 2 april 2018, van <http://www.kerkstoel.be>

Hail, L., & Leuz, C. (2007, oktober). Capital Market Effects of Mandatory IFRS Reporting in the EU: Empirical Evidence [Dataset]. Geraadpleegd op 14 oktober 2017, van <https://uha.summon.serialssolutions.com/#/>

Hindriks, M. (2006). De meerwaarde van de IAS/IFRS bij de Belgische niet-beursgenoteerde ondernemingen [Dataset]. Geraadpleegd op 12 oktober 2017, van <http://hdl.handle.net/1942/1082>

IAS 1 Presentation of Financial Statements (z.j.). Geraadpleegd op 20 oktober 2017, van <http://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-1-presentation-of-financial-statements/>

International Accounting Standards Board (IASB) (z.j.). Geraadpleegd op 16 oktober 2017, van <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/iasb-ifrs-ic/iasb>

International Federation of Accountants (IFAC) (z.j.). Geraadpleegd op 16 oktober 2017, van <https://www.iasplus.com/en/resources/global-organisations/ifac>

Jermakwicz, E. (2004). Effects of Adoption of International Financial Reporting Standards in Belgium: The Evidence from BEL-20 Companies. *Accounting in Europe, 1*, 51-70.

Latridis, G. (2012). Voluntary IFRS disclosures: evidence from the transition from UK GAAP to IFRSs. *Managerial Auditing Journal, 27*(6), 573-597. doi:10.1108/02686901211236409

Moranduzzo, S. (2010, 23 augustus). Vrijwillige overgang naar IAS/IFRS [Dataset]. Geraadpleegd op 13 oktober 2017, van <https://uha.summon.serialssolutions.com/#/>

NBB (z.j.). Geconsolideerde Jaarrekening. Geraadpleegd op 02 november 2017, van <https://www.nbb.be/nl/balanscentrale/jaarrekeningen-neerleggen/geconsolideerde-jaarrekening>

Oudshoorn, L. (2004). Waarom IFRS en voor wie is het bedoeld? Geraadpleegd op 13 oktober, 2009, via <http://www.businessissues.nl/index.asp?ContentId=2733>

Overview of the structure of the IFRS Foundation and IASB (z.j.). Geraadpleegd op 16 oktober 2017, van <https://www.iasplus.com/en-us/resources/global-organisations/ifrs>

Wit 2004: Witt, F. (2004). Zelf implementeren van IFRS met maximale zekerheid en tegen de laagste kosten. Geraadpleegd op 13 oktober 2017, van <http://www.businessissues.nl/index.asp?ContentId=2734>

Wetteksten en IAS/IFRS-standaarden

IAS 8

IAS 11

IAS 32

IAS 37

IFRS 13

Koninklijk Besluit 30 januari 2001

Koninklijk Besluit 4 december 2003

Koninklijk Besluit 5 december 2004

Koninklijk Besluit 21 juni 2006

Koninklijk Besluit 7 december 2010

[Bijlagen](#)

[Bijlage 1: Enquête](#)

Survey reasons to voluntarily implement IFRS

Q1

The introduction of the mandatory IFRS implementation for listed companies in Belgium resulted in an opportunity for private companies to voluntarily implement IFRS in their financial statements. However most private companies in Belgium choose to continue the use of BGAAP in their financial statements. The literature provides positive and negative consequences linked to the voluntarily IFRS implementation. My thesis tries to discover why a minority of Belgian companies have chosen to implement IFRS voluntarily. This survey provides some reasons why companies choose to implement IFRS voluntarily.

The survey will take approximately 5 minutes and it is completely anonymous.

Thank you in advance for taking this survey.

Page Break

Q4 The literature linked thirteen positive consequences to the implementation of IFRS. These consequences are:

Higher quality of financial statements: the financial numbers better reflect the real life situation of the company.

More useful information for investors, managers, analysts, etc.: the financial numbers make more sense to investors and managers. It's easier for the investors to use the financial statements to compare with competitors how the company is performing. Managers can use the financial statements to make better and quicker decisions.

International harmonisation: all European listed companies need to use IFRS in their financial statements. This obligation leads to higher uniformity of the financial statements.

Higher comparability between companies: when companies are using the same standards in their financial statements, the statements will be easier to compare across companies and countries.

Higher transparency: the IFRS standards require companies to provide more information in their financial statements. The more information that companies issue, the more people outside the company know and understand what's going on inside the company.

Easier to collaborate: IFRS demands more information from the companies, this will increase the trust level between companies. Besides the increase of trust, the higher comparability will make it easier for companies to collaborate with each other.

Public relations: the public relations with suppliers, clients, bankers, etc. will be enforced because of the better quality and more information.

Decrease in financial costs: in international groups the use of IFRS will lead to a decrease in financial costs. Before IFRS there were different standards across countries, so the financial statements were composed in different standards. The parent company had to assemble all these different statements with different standards into one consolidated statement. This was a time consuming job. Because of IFRS all the companies of the group can choose to compose their financial statements according to the IFRS rules. The parent company can use these statements to prepare the consolidated statement of the group.

Better lending conditions: with IFRS the financial numbers are more qualitative and better comparable, so banks can estimate the financial performance of the company easier and quicker. The work decrease and higher quality leads to better lending conditions.

Lower cost of equity: the higher quality and better comparability make it easier for investors to estimate the future financial performance of a company and to compare the company with their competitors. Due to IFRS the shareprice will also better reflect the reality. This will make it easier for investors to decide if they want to invest in the company.

Faster IPO: companies that implement IFRS will be more likely to issue their first IPO quicker than companies that do not implement IFRS. Because IFRS leads to higher qualitative financial

statements and higher comparability so companies believe that more investors are willing to invest in their company.

Corporate image: IFRS has a positive impact on a corporate's image because IFRS requests more of the companies than the domestic standards. When companies choose to implement IFRS they show the world that they are prepared to put more effort in their financial statements.

Benchmarking: companies that decide to implement IFRS voluntarily will be able to keep up with their listed competitors because they use the same standards. The IFRS implementation will allow them to compete and to compare themselves with their listed competitors.

Page Break _____

Q5 Which were the five most important reasons for your company to implement IFRS?

Please order these five reasons according to importance, with 1 as most important.

- _____ Higher quality
- _____ More useful information for investors, managers, etc.
- _____ International harmonisation
- _____ Higher comparability
- _____ Higher transparency
- _____ Easier collaboration
- _____ Public relations
- _____ Decrease in financial costs
- _____ Better lending conditions
- _____ Lower cost of equity
- _____ Faster IPO
- _____ Corporate image
- _____ Benchmarking
- _____ obligated by parent company
- _____ other:

Page Break _____

Q6 Thank you for completing the survey!

Bijlage 2: Interview vragen auditors

1. Zou u uw klanten aanraden om IFRS vrijwillig toe te passen in de geconsolideerde jaarrekening?
2. Wat vindt u de positieve punten aan de IFRS-standaarden?
3. Wat vindt u de negatieve punten aan de IFRS-standaarden?
4. Wat denkt u dat er moet veranderen aan de IFRS-standaarden zodat Belgische bedrijven ervoor gaan kiezen om deze standaarden vrijwillig toe te passen?
5. Vindt u de IFRS-standaarden een goed alternatief voor BGAAP?
6. Denkt u dat deze standaarden bijdragen aan een hogere kwaliteit van de financiële verslaggeving?

Bijlage 3: Interview vragen bedrijven

1. Waarom hebt u er niet voor gekozen om uw geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IFRS?
2. In de literatuur worden volgende nadelen gelinkt aan IFRS:
 - Hogere eisen kredietverschaffers
 - Hogere volatiliteit van resultaten
 - Verhoogde complexiteit
 - Dubbele standaarden voor enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening
 - Additionele kosten
 - Onderschatting impact
 - Tijdsverspilling
 - Tekort aan kennis
 - Miscommunicatie met betrokken partijenWelk van deze nadelen weegt het hardst door?
3. Wat zou er moeten veranderen aan de IFRS-standaarden zodat u ze zou toepassen?
4. Een van de geïnterviewde auditors stelde voor om een soort van IFRS-light in het leven te roepen voor KMO's waar bedrijven wel IFRS cijfers rapporteren maar niet de zware disclosures van IFRS. Zou u deze lightversie van IFRS overwegen om toe te passen?
5. Welke kenmerken zouden de ideale boekhoudstandaarden moeten hebben volgens u?
6. Wat vindt u belangrijk bij boekhoudstandaarden?

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:
Vrijwillige rapportering volgens IFRS: een stand van zaken bij de Belgische bedrijven

Richting: **master in de toegepaste economische wetenschappen-accountancy en financiering**

Jaar: **2018**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Van Orshaegen, Nina

Datum: **30/05/2018**